

מדרגות קדן טלל מרכה

שנה י' (תשפ"ו)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

• ירח •

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר" ושמחה" טדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זצ"ל

טז | כח התורה והתפילה
כשהם יחד
מילתא חדת"א

יב | יוחי יעקב
נעין אורה חסיד לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

יא | סגולה להנצל מנסיונות
האמונה בדור האחרון
אוצר פניני החסידות

העלונים: ספיר ויהלום • מילתא חדתא • ובחרת בחיים • אביר יעקב • מכתלי בית הרין • שו"ת בהלכה • בעל העקידה

מכון אור לישראל

ירושלים - טדיה

דברי אמת | הטעם לחבלי משיח המרבים ה
שם משמואל | יש לסבל על הגלות בסבלנות והתנשאות הנפש ה
מי השילוח | כשיתפלל תפלה אמתית יענה ה
צמח צדקה | רמיות אפרים ליוסף שאביו חולה ו
שביל הישר | העוסק בתורה אינו צריך לעמד בפני תלמיד חכם ו
נוה ציון | הקשר בין מיתת רחל לבין השונאת מנשה ואפרים לראובן ו
אמרי שפר | מנשה ואפרים היו שקולים ושנים כאחד ו
תורת אליהו | בברכת הבנים כלולה הברכה לאב ו
אפריון | מניעת שליטת עין הרע בזרעו של יוסף ז
מים יחזקאל | בברכת השכינה אין חלוק בין ימין לשמאל ז
ויאמר שאול | מעלת שמיעת מוסר הצדיקים ז
נחלת יעקב | בטול הבחירה במכירת יוסף ז
גבעות עולם | פרישות מתענגי עולם הזה ז
אבני אליהו | שכר זריזות המצוה בעולם הזה ח
שני לוחות הברית | ביאת הגאולה בלח האחדות ח
ידו בכל | השומר פיו ולשונו אינו נזק מפני עין הרע ח
ויאמר עזרא | תקנת מספרי לשון הרע ח
חסד לאברהם | קבלת התפלה על ידי שמירת הפה והלשון ח
מעשי צדיקים י
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב

עיריין קדישין | קדם ביאת הגואל תהיה כל היהדות תלויה בשערה, והעצה היא
להתאסף בשבת קדש ולדבר ממעלות הצדיקים א
אור ישרים | סגולה להנצל מנסיונות האמונה בדור האחרון א
שומר אמונים | מאמר הצדיקים שקדם ביאת המשיח יתברך הנסיונות
באמונה א
מבשר טוב | נסיון האמונה הוא עקר הנסיון בעקבתא דמשיחא ב
אגרא דכלה | על אף ההסתר השם יתברך מציץ ומשגיח בין החרפים ג
שם משמואל | כפי ההתלהבות בוקעת התפלה למעלה ג
לקוטי שיחות | מקור הדרש שבקש יעקב לגלות את הקץ ג
קדשת לוי | תפלה שירות ותשבחות גורמים תענוג לבואר יתברך ושפע לכל
העולמות ד
לקוטי הלכות | יעקב אבינו התנבא על המצאת הדפוס שעל ידי זה יתרבו ספרים
אין קץ סמוך לביאת משיח ד
פתוחי חותם | הנמצא בבית הנקסט ובית המדרש זוכה לגן עדן ועליו להתחזק
במדת הבטחון ואמונה בהשגחה פרטית ד
חיים וחסד | השכר הוא עבור העלאת הניצוצות מהגשמייות ה
שפת אמת | על ידי אמונה יכולים למצא הארת האמת אף בגלות ה
מעגלי צדק | הטעם שנסתם הקץ ה
לקט עני | הטעם שהיו צדיקים שאמרו עת הקץ ולא נהנה כן ה
משנה למלך | משיח יבוא ללא שום צער קדם ה

בס"ד

קו מענה הלכה

02-803-9999

או במייל: rav@abiryaakov.com

קו השיעורים - קול הלשון: 03-6171077

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת ויחי

הקבצו ושמעו

עיריין קדישין

רבי ישראל מרז'ין זיע"א

קדם ביאת הגואל תהיה כל היהדות
תלויה בשערה, והעצה היא להתאסף
בשבת קדש ולדבר ממעלות הצדיקים

החסיד הישיש המפלג מורנו הרב רבי צבי הירש גרשון ז"ל ספר, שנסע לכבוד קדשת אדמו"ר קדש הקדשים גאון ישראל זצוקל"ה מרז'ין בעת קבצו משכנו בעיר סאדיגורא יע"א.

ובבאו לפני הור קדשו לקבל ברכת הפרדה לנסע לביתו, אמר רבי צבי גרשון לאדמו"ר קדש הקדשים מרז'ין: מי יודע אם אֶזְכֶּה עוד הפעם לחזות את פני קדשיכם בחיים חיותי, לכן בבקשה מכם רבנו הגידו נא לי איזה דבור טוב, עס זאל מיר ניצען אויף אייביג, [שיהיה לי לתועלת תמיד].

וסבר הרב הירש גרשון הנ"ל שבטח יאמר לו אדמו"ר מרז'ין זיע"א שיבוא למחר אחר זמן, שיוכל להתישב בדתו לומר לו דבור טוב פאות לרבי צבי גרשון הנ"ל אשר הנה לגדול בתורה ובחקמה.

אמנם לא פן היה, רק הרב הקדוש והנורא מרז'ין אמר לו תוף כדי דבור: אתם רוצים דבור טוב ממני, איך זאג אייך, 'סערצ'י' א' גוט ווארט ס'זאל אייך נוצען אויף תמיד, [אומר לכם אהובי דבר טוב שיהיה לתועלת תמיד]:

הנה קדם ביאת הגואל צדק וועט הענגען דאס גאנצע יודישקייט אויף א האר, כהררים התלויים בשערה, וועט זיין די איינציגע עצה, מען זאל זיך צונויף (צוזאממען) קומען בכל שבת קדש ובכל עת מצא, מען זאל אינאיינעם רעדען ספורים ממעלת הצדיקים [קדם ביאת הגואל צדק, תהיה כל היהדות תלויה על שערה אחת, כהררים התלויים בשערה. ויהיה העצה היחידה להתאסף יחדיו בכל שבת ובכל עת מצא, ויחדיו ישובו ויספרו ממעלת הצדיקים וכו']. מעבודות הקדושות שלהם ומכל שבחייהם ופעולותם, זה יהיה חזק אמונה גדול באחרית הימים.

וזה מרמז בתורה בכתוב שאמר יעקב אבינו לבניו האספו ואגידה לכם את

אשר יקרא אתכם באחרית הימים' (מט א), 'האספו' עשו לכם אספות, 'ואגידה' עשו לכם אגדות, 'אשר יקרא אתכם באחרית הימים', כי הבעל דבר יקרא אתכם באחרית הימים בהאמונה בה' ובמשה עבדו.

ולכן אני אומר לכם העצה (פסוק ב) **הקבצו ושמעו בני יעקב**, ומה תשמעו, ושמעו אל ישראל אביכם, מה שפעל ועשה ישראל אביכם, הינו הצדיקים שבכל דור ודור שהם אבות הדור, שתשיתו ותספרו באספותיכם ואגדותיכם משבחי ומעשי הצדיקים ותשמעו כל אחד מ'ישראל אביכם, זאת תהיה תרופה טובה לכם באחרית הימים.

וסים כפי קדשו: הדבור הזה אמרתי לכם, ומתנה אני עמכם שלשה תנאים: 'איז זאלט דאס געדענקען', 'איר זאלט עס מקים זיין אליין', 'איר זאלט דאס תמיד יעדערען דערצעהלען' [=שתזכרו זאת, שתקיימו זאת, ושתמיד תספרו זאת לכל אחד ואחד]:

אור ישרים

רבי מרדכי מלעכוביטש זיע"א

סגלה להנצל מנסיונות האמונה בדור האחרון

קדם ביאת משיח תתגבר מינות ואפיקורסות רחמנא לצלן בעולם. העצה לזה לזהר בשלשה דברים הללו: א' 'זהר', לאמר בכל יום זהר אף על פי שאינו מבין מה שאומר, כי אמירת זהר מסגלת לטהרת הלב. ב' 'מקנה', לטהר את עצמו בכל פעם במקנה, ובפרט בעת הצורך, כי מקנה מטהר המחשבה. ג' 'לנסע לצדיקים', שכל דבריהם כגחלי אש להלהיב בלבבות בני ישראל אמונה ויראת שמים:

שומר אמונים

רבי אהרן ראטה זיע"א

מאמר הצדיקים שקדם ביאת המשיח
יתרבה הנסיונות באמונה

ועכשיו מתגבר ספקות האמונה חס ושלום בלבבות ישראל, כי כל כחו של קלפת עמלק ללכד עכשיו זרע

קדש לתן ספקות בלבבות ישראל הקדושים והתקררות האמונה.

כאשר אמר רבנו הקדוש בעל אור המאיר קדם פטירתו, וכן כמה צדיקים שאמרו זאת, שקדם ביאת המשיח יתרבה המינות עד שמשופרא דשופרא יזדק מפיהם דברי מינות רחמנא לצלן, והראה על תלמידיו באצבעו ואמר שופרא דשופרא כמותכם יתפוצץ מפיהם מינות ואפיקורסות רחמנא לצלן אם לא יזהרו לנפשם.

וכן אמר רבנו הקדוש מרז'ין שהאמונה תהיה כל כך קשה כמו לעלות על כהל גבוה ישר בלי סלם ומדרגות, ושמעתי מזקן אחד ששמע מאחד מבניו הקדושים כי באם ירצה איזה בר ישראל לקים איזה מצוה ידרף אחריו הוצר עם עגלה בד' סוסים למשכו לאחור, ויש בזה סוד.

ולכאורה איך שגף לומר שחסידים ויראים ידברו דברי מינות חס ושלום.

רק הפשט הפשוט מזה כי אמונת ה' הוא דבר עמק מאד ואין מי שימצאנו על שלמות, ובדבר דק מן הדק שמהרס במחשבתו נגד מדותיו ודרכיו יתברר שמו, נתפנה למעלה בזה הרגע בשם מין חס ושלום, הגם לפעמים פונתו לפי דעתו להמליץ על ישראל במליצות, רק שמטיח דברים כלפי מעלה חס ושלום, וזה טעות. הוצר רחמנא לצלן.

או יושב ומסיע למדברי פאליטיק, או שמכניס באזניו מדבריהם שבהם גנוז הרבה מינות רחמנא לצלן, שמדברים סברות שיהא כף או כף, ומסיח דעתו חס ושלום קצת מתקנות הגאולה על ששמע על רגע דברי אפיקורסות, כאשר אָזְנִינו שומעות ועינינו רואות בעונותינו הרבים פתאות הקמון וטעותיהם ושרקיהם שתסמר שערות הראש, שזה יעשה כף, ואם כף יהיה כף.

וה' שכוח מלככם שה' פעל כל זאת, כמו שכתוב 'ה' איש מלחמה ה' שמו' (שמות טו ג), וכמובא בגמרא (ע"ז ב:) שיישב ה' לעתיד לבא לאמות העולם שוטים שבעולם מלחמות אני עשיתי עד כאן, וכתוב 'אתה ידך גוים הורשת ותשעם תרע לאמים ותשלחם, כי לא כחכם ירשו

כיון שבאמונה שלמה אין שיף הרהור כנגד השם 'תברך', ודבר זה הוא אחד מעבודות קשות שבמקדש, ובפרט בעקבתא דמשיחא היא עבודה קשה עד מאד שיהיה אמונה שלמה וכו'.

ואני חוזר ושב על דברי, ומדגיש שזהו העבודה בזמן הזה, בעקבתא דמשיחא עד ביאת המשיח שצריך כל איש ישראל לעמל ולהתנגע לבוא לאמונה שלמה. וחיבים לשוב לשנן ולזכר שזוהי העבודה בזמננו שהאדם יעמל להשריש בקרבו אמונה שלמה.

וכיד האדם לבדק את עצמו הלכה למעשה, האם יש בו אמונה שלמה או לא, והסימן הוא האם הוא מאמין באמת בהשם יתברך ואין לו טענות ומענות כלפי השם 'תברך', וחלילה לא עוברים בראש הרהורים של כפירה, אז הוא סימן שיש לו אמונה שלמה.

אמנם אם חלילה עוברים בראש הרהורים טענות ומענות כלפי השם 'תברך', וחלילה עוברים בראש הרהורים של כפירה, אז הוא סימן שאין אמונה שלמה, כיון שאדם שיש לו באמונה שלמה אין לו שום ספקות ואין לו שום הרהורים, כמו שמצינו באהרן 'וידם אהרן' (ויקרא י א), שלא ראה דבר לא טוב רחמנא לצלן במיתת בניו.

כל רע העובר על האדם, בשרש הוא טוב אלא שלעת עתה אין רואים זאת

ועלינו לדעת שבשרשם כל מה שעובר עלינו הוא טוב גמור, אלא שלעת עתה אין אנו רואים זאת, ואולם לעתיד לבוא יתגלה לעין כל, כמו שאמר הרב הקדוש רבי שלום מקמינקא זצוקלה"ה בשם הרב הקדוש מרופשיץ זצוקלה"ה, כשיבוא המשיח יראו שלא היה כלל הסתר בגלות, רק הכל היה גלויים של חסד.

הרב הקדוש מרופשיץ זיע"א: לעתיד יתגלה שאפלו הסתר פנים לא היה

הובא בספר היכלי שן (פרשת משפטים), וזה לשונו: כאשר יהיה לעתיד במהרה בימינו, שיתגלה שכל פונת הסבובים וגלגולים שעברו על ישראל כל ימי היותם, שהם חסד גמור. וכמו ששמעתי מהרב הגאון מורנו הרב שלום האבד"ק קאמינקא שאמר בשם המנוח הקדוש מראפשיץ שיתגלה שאפלו הסתרת פנים לא היה, עד כאן לשון קדשו.

ממקרי הזמן וממאורעותיו שקרבה העת והעונה לפקד כנסת ישראל ולרום קרנה וכו' (מאמר האמונה):

מבשר טוב

רבי בן ציון מביאלא זיע"א

נסיון האמונה הוא עקר הנסיון בעקבתא דמשיחא

והנה דברים אלו הם עקר הנסיונות בעקבתא דמשיחא, שצריך להתגבר ולהתחזק להאמין באמונה שלמה, אף שלכאורה נדמה לעין המתבונן, שכלם יש להם אמונה, לדברינו נתבאר שהעקר היא לא אמונה גרידא, אלא 'אמונה שלמה', והיא עבודה קשה עד מאד, שיאמין האדם באמונה שלמה.

מכיון שאדם עובר במשך ימי חייו כל מיני מארעות, ועל חלקם נדמה לו שהם לא טובים ורעים מאד, ועל ידי זה רחמנא לצלן נפרד לבו מהשם 'תברך'.

אמנם נתבאר שראינו שהיו יהודים במלחמת העולם השנייה אנשים חרדים בגטאות, שלא היה להם שום שאלה, מה קורה כאן, אלא היו בטוחים שאם השם יתברך עושה כן יש לזה מטרה ותכלית טובה, ולא היה להם שום ספקות, ולמה, בגלל שהיה להם אמונה שלמה.

אדם החושב לעצמו על מה ולמה מגיע לי בן ומדוע עוברים עלי קשיים אין לו שיכות עם השם יתברך

ונראה שבזמננו ישנם בני אדם שכלפי חוץ נראים יראי שמים חרדים לדבר ה' ולתורתו, אולם באמת אין להם שום שיכות עם השם יתברך, כיון שאדם החושב לעצמו, על מה ולמה מגיע לי, בן, ואמאי עובר עלי הקשיים שיש לי, שאין זה הגון וראוי שיעברו עלי דברים אלו, אדם זה אין לו שיכות עם השם יתברך.

אמנם באם היה לו 'אמונה שלמה', היה יודע בנדאות שאף שאינו מבין, אולם היות שהשם יתברך עושה לו זאת, בודאי שיש לזה תכלית ומטרה טובה.

ואם היה לו 'אמונה שלמה', לא היה לו ספקות והרהורים כנגד השם יתברך,

ארץ וזרעם לא הושיעה למו כי ימינך וזרעך ואור פניך כי רציתם' (תהלים מד ג-ד).

וכתיב 'שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא ימלט' (שם לג יז), כי ה' אלקינו הולך בכבודו בכל המלחמות, ומשיגת בהשגחה עליונה ונפלאה על כל נפש פרטי כדי ללקט הניצוצין, בפרט לטובת עמו ישראל הקדושים ולהצלותיהם ותקוניהם.

ואם באדם פרטי אמרו רבותינו ז"ל (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם בן מכריזין עליו מלמעלה, אם בן כל שכן דבר הנוגע לאנשים הרבה וכל שכן לנשמות הרבה מישראל, וצערן של ישראל.

וכי הנה אמינא שבעולם שחס וחלילה יתסר איזה נברא אפלו יסורים כל דהו בלי גזרות הקדוש ברוך הוא שנגזר מפי ה' בבית דין של מעלה, ומראשית כזאת הודעת, כי לא די שנתת הגזרה עכשיו, רק בשעת הבריאה עלה לפני בעל החסד ובעל הרחמן זה הדור האחרון בראש כל הדורות, כי אין בראש אלא מה שבסוף, כדכתיב 'את והב בסופה' (במדבר כא יד), כי הסוף תכלית הראש, כמו שזה העולם השפל סופא דכל דרגין והוא תכלית ראשית הבריאה, ככה סוף כל הדורות תכלית כל הדורות הקודמים, כי אין בראש אלא מה שבסוף.

כמוכא בעשרה מאמרות (מאמר חיקור דין ח"ב פ"ז) וזה לשונו אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא ולא יאחר מספר הכל "בראשית" עם כללות הפסוק, שזה תכלית הבריאה עד כאן לשונו, דהיינו הדור האחרון שיזכו לגאולה במהרה ביימינו הוא תכלית הבריאה, הגם שכללות הדור עכשיו הוא בתכלית השפלות, אבל מרבוי הגלים ונסיונות שונצפופ צרוף אחר צרוף, ישארו הנשארים מזקק שבעתים מזהירים כאור החמה ולבנה, ויהיה הנשאב בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הפתוב לחיים בירושלם' (רשעה ד א).

לכן זה עבודתנו עכשיו לעמד בתקף האמונה בל נמוט ובל נרפה חס ושלום. כמו שכתוב (בדו"ק שמות דף ז ע"ב) זכאה מאן דיזדמן בהאי זמנא במהימנותא עד כאן לשונו, כמוכא בסוף דגיאלי והמשפלים יבינו, דהיינו שיפירו וידעו

יעזר השם יתברך שנוזפה לזה, שנוזפה לאמונה שלמה, שנוזפה כבוד לביאת משיח שאז כלם יאמינו באמונה שלמה, יעזר השם יתברך שנוזפה לזה בקרוב במהרה בימינו אמן:

פרשת ויחי

בזמן ד'אחרית הימים' (ושמשים איזו סבה נמנע לגלותם).

'דבור' 'אמירה' ו'הגדה'

ובאור הדבר: איתא בזהר, ומבאר בחסידות, בענין ג' הלשונות 'דבור', 'אמירה' ו'הגדה', דההפך ביניהן: 'דבור' הוא בפה, 'אמירה' היא בלב ו'הגדה' הלא הוא מלין דחקמתא.

ומהחלוקים ביניהם: דבור ואמירה אפשר שיהיו רק מחיצוניות הנפש: הדבור, שהוא בפה, אפשר שיגבר באפן של 'אחד בפה ואחד בלב'; אפילו אמירה בלב אפשר שתהיה הפך פנימיות הנפש, הפך אמתית רצונו.

מה שאין כן הגדה, שהיא באה מפנימיות הלב. וזהו מה שנאמר בזהר שהגדה הינו מלין דחקמתא, כי מלין דחקמתא ענינם – פנימיות (וסתים) דאורייתא – הן המעוררות ומגלות את הפנימיות (והסתים) של הנשמה.

וכן הוא גם בענין ה'הגדה' של הקדוש ברוך הוא, אשר פרושה: המשכת פנימיות אור אין סוף בגלוי. וכמאמר רז"ל על אגדה (מלשון הגדה): רצונך שתפיר את מי שאמר והיה העולם למד אגדה שמתוך כך אתה מכיר את הקדוש ברוך הוא כו' – כי באגדה (פנימיות התורה) מאיר ומתגלה מפנימיות (וסתים) דקודשא בריך הוא.

ובזה יובן שב'אגדה' גופא מרמז שבקש יעקב להגיד, לגלות לבניו ענין פנימי ביותר, 'קץ הימין' שענינו הוא גלוי של תכלית הסתום והפנימי – גלוי סתים דנשמה וסתים דקודשא בריך הוא על ידי סתים דאורייתא (חלק י' עמ' 167-168):

אמנם אין כאן מקום להאריך בזה, שהצרות שעברו על כלל ישראל היו מחיבים לעבר עליהם כדי שכלל ישראל לא רק שלא יפלו, אלא עוד על ידם נתעלו יותר ויותר, והיו צריכים לעבר בחינות יסורים הללו, שעל ידם נתעלו ביותר, כמו שאהרן הכהן התעלה מאד על ידי נסיון מיתת בניו נדב ואביהו.

לעתיד יראו בחוש שכל היסורים שכלל ישראל עברו היה חסדים ורחמים

והיגו שלעתיד לבוא בימות המשיח, יראו בחוש שכל היסורים שכלל ישראל עברו עליהם, הכל היה חסדים ורחמים, הכל היה טוב, והיו צריכים לעבר אותם ואז יראו התועלת שיצא מזה.

כלל ישראל התעלו מאד על ידי היסורים

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם (בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, פסחים נו.) (מט א)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

מקור הדרש שבקש יעקב לגלות את הקץ

צריך להבין, שפרוש הכתוב שבקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, לכאורה, פשוטו של מקרא ב'אגידה לכם' הוא הברכות וענינים הכתובים להלן בפרשה.

והבאור בזה: כיון שאמר להם 'האספו ואגידה לכם גו' באחרית הימים, ואחר כך אומר פעם שניה 'הקבצו ושמעו גו', מוכח שבשני ענינים נפרדים מדבר וחלוקים הם זה מזה עד כדי כך שצריך להיות אספה בפני עצמה מיוחדת לכל אחד ואחד. ומוכן שאמירתו השנייה ('הקבצו ושמעו') מכוננת לה הסמוך לה בפרשה, אבל לא אמירתו הראשונה ('האספו ואגידה') שהיא לפני פניו.

אבל על פי זה למה סתם הכתוב ולא פרש מה היה ברצונו להגיד – ולמה לא הגיד? על זה אמרו רז"ל 'בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין' – ולא גלה מפני ש'נסתלקה ממנו שכינה' (ולכן לא נכתב זה בתורה), ולפיכך חזר ואמר להם 'הקבצו ושמעו', לא ב'האספו' שהיא בהכנה לשמע דברים הנאמרים בהשגחת השכינה ושמעו גו'.

אמנם עדין דרוש באור: כפל הלשון שבכתוב זה משמיענו שרצה לומר להם דבר שבפעל לא אמרו – ולא נכתב בפרשה – אבל מנין ההוכחה שתכנו של דבר זה הוא גלוי דבר הסתום בתכלית 'קץ הימין'? אפשר ורצה לגלות פרטים נוספים (על אלו שגלה להם) במה שיקרא אותם

ויחי יעקב בארץ מצרים (דבר אחר למה היא סתומה, מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם, ב"ר צו א) (מז כח)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

על אף ההסתר השם יתברך מציץ ומשיג בין החרפים

הפתוחות והסתומות שבתורה הם נקראים חלונות ו'חרפים', והשם יתברך משיג מן החלונות [על] ישראל, 'מציץ מן החרפים' (שה"ש ב ט) קאי על ימי עננים ומרוודים, הגם שהם בהסתר פנים כביכול, השם יתברך משיג מן החלונות:

אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (מח כב)

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

כפי ההתלהבות בוקעת התפלה למעלה

התפלה נקראת 'קשת' כמו שפרש רש"י 'בחרבי ובקשתי' היא חקמתו ותפלתו. ופרש כבוד קדשת אבי זצלה"ה, כי כמו הקשת כל כמה שהיא מתוחה ביותר לאחור היא מורה את החץ לפנים בכח גדול מאד עד שהחץ בוקע את האויר והולך למרחוק ביותר, כן היא התפלה, כל כמה שהלב נרגש ומתעשפת עליו נפשו ביותר עד שהלב קטן מהכיל ומתפרצת התפלה מתוך לבו כחץ מקשת, אז תפלתו בוקעת ועולה למעלה למעלה ביותר, ודפח"ח (ח"י שרה תרע"ב):

יהודה אתה יודוך אחיך (מט ח)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

תפלה שירות ותשבחות גורמים תענוג לבוא יתברך ושמע לכל העולמות

או יבאר מלת אתה כי ידוע שכל אדם צריך להתחזק בלבבו אמונה זאת, שבנודאי אין הקדוש ברוך הוא מאס חס ושלום בשום תפילת עמו ישראל, אף שהקדוש ברוך הוא נקרא 'הגדול הגבור והנורא' (ברכת אבות), 'לך רמיה תהלה' (ע"י תהלים סה ב), אף על פי כן יקר בעיניו דבורים של עמו ישראל, אפילו ממי שהוא חס ושלום בדיוטא תחתונה, אף על פי כן מגיע מזה תענוג להבורא יתברך.

ואל יחשב אדם, אם כן גדול כל כך מדת טובו של הקדוש ברוך הוא, מה לי להתפלל בלב נשבר ונדכה, בלא זה גם כן הקדוש ברוך הוא מקבל התפלה.

אסור לאדם לחשב כך, כי ראוי לכל אדם שיחשב הדברים ההם קודם כל תפלה, דהיינו כמה מלאכים יש לו, אשר כל מלאך הוא שליש עולם, והם כנגדיר החרדל בפני אפן אחד, והאופנים כנ"ל לפני חיה אחת, והחיות כנ"ל לפני כסא הכבוד, וכלם שואלים 'איה מקום כבודי'.

ואתה כן אדם ישמעו אזניך מה שאתה מוציא מפיו, 'כלם אהובים כו' וכלם עושים באימה ויגרא רצון קוניהם' (ברכת יוצר אור), מעתה יחרד האיש וילפת בעמדו להתפלל לפני מלך גדול כזה, ומהראוי להודיעו בכל אכריו.

וכן לאחר התפלה יחשב בדעתו איך ימלא את לבבי לדבר בפי דברים בטלים ונהנה מהם, הלא רגע אחד שדברתי מקדם לפני מלך גדול ונורא, ובפרט שעתיד עוד לדבר לפניו, והקדוש ברוך הוא 'מלא כל הארץ כבודו', ואז יכול להיות שתהא תפלתו רצוי לפניו יתברך למלאות משאלותיו לטובה.

ומזאת התפלה מגיע להבורא ברוך הוא תענוג, והוא גורם שפע בכל העולמות, כי הכל תלוי במעשה תחתונים, על ידי תפלתו ושירות ותשבחות שלנו. ונמצא מזה נפר גדל טובתו יתברך, שאף על פי שהוא מלך גדול כמו

שאמרנו למעלה, אף על פי כן יקר בעיניו מאד דבורנו הן בעסק התורה הן בעסק התפלה.

אנו משיגים אהבתו יתברך אלינו ממה שחפץ בתהלתנו וממה שקראנו 'אחי'

וכמו שסיד הפיט 'אשר אמץ תהלתך' (תפילת שחרית ליוה"כ) 'ואבית תהלה וכו' והיא תהלתך' (תפילת מוסף ליוה"כ), ומזה נפר גדל אהבתו בנו יתברך. וגם ראה עוד אהבתו שקראנו אחים פנאמר (תהלים קכב ח) 'למען אחי ורעי', ונמצא בזה המדה הוא משג אצלנו, ועל זה שיק מלת 'אתה' ובמה יודוך אחיך כמו שפרשנו:

לא יסור שבט מיהודה ומחזק מבין רגליו עד כי יבוא שילה (מט י)

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

יעקב אבינו התנבא על המצאת הדפוס שעל ידי זה יתרבו ספרים אין סוף סמוך לביאת משיח

חמל ה' על עמו וסבב ברחמי הנפלאים והמצא בעולם חכמת מלאכת הדפוס, כדי שיתרבו ספרים הרבה בעולם, כי כפי רבוי הספרים של אלו הדורות לא היה באפשר לכתבן בשום אפן ובאמת אנו צריכין כלם, כי בודאי אי אפשר לנו עתה לידע דיני התורה על ברין, כי אם כשיהיה לנו ספרי הש"ס עם פרוש רש"י ותוספות ומהרש"א ושאר מפרשים, וספרי הר"ף עם כל הפרושים, וספרי הרא"ש והרמב"ם ונושאי כליו, והטור ומפרשיו, וספרי האחרונים, הבית יוסף והרמ"א ונושאי פליהם וכו' וספרי שאלות ותשובות וכו', שבכל אלו משתמשים הגדולים בספרי תשובותיהם כשרוצים לברר לנו דין לאמתו.

ובלעדי כל הספרים הנ"ל ויותר מהם, אי אפשר עתה לברר הדין לאמתו. וכן בדרך עצות ומוסר בעבודת ה', שצריכין כל ספרי המדרשים ופרושיהם וספרי הזהר הקדוש וכתבי האר"י זכרוננו לברכה, וראשית חכמה וכו' וכו'.

על כן מה יקרו חסדי ה' יתברך אשר חמל עלינו ונתן לנו מלאכת הדפוס, שעל ידי זה מתרבים הספרים ונקנין בזול

גדול. ויש ספרים הרבה בכל עיר ואצל כל אחד ואחד, ועל ידי זה מתקיימת התורה בישראל עתה, כי כשכותבין תורה שבעל פה צריכין לכתב הרבה מאד כדי לבאר האמת לאמתו.

ובכל דור ודור שנמצטין הלכות יותר צריכין לבאר יותר, וצריכין להרבות בספרים קדושים יותר. וכמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה (בסימן סא), שכתב יש הרבה ספרים ועוד עתידים להיות הרבה ספרים, וכלם צריכים להעולם מאד ואסור להלעיג על אחד מהם וכו'.

וזה שנאמר "יותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ", ופרש רש"י, יותר ממה שנכתב, 'הזהר' לקיים דברי חכמים בעל פה. ואם תאמר, למה לא נכתבו, עשות ספרים הרבה אין קץ, אם באנו לכתב לא הספקנו, היינו כנ"ל, שדברים שבעל פה אם רוצים לכתבם צריכים לכתב הרבה מאד כנ"ל.

על כן הוא חסד גדול מלאכת הדפוס, שעל ידי זה יכולים להדפיס ספרים הרבה מאד כנ"ל, שעל ידי זה לא תשתפח התורה מישראל וכנ"ל.

ועל זה התנבא יעקב אבינו כשבירך את יהודה שממנו יצא המשיח 'לא יסור שבט מיהודה ומחזק מבין רגליו עד כי יבא שילה'. מחזק זה הדפוס, שהתנבא ש'לא יסור שבט מיהודה' זה בחינת שבט סופר, בחינת כתיבת הספרים הקדושים של התורה, 'ומחזק' זה בחינת הדפוס, שתתגלה חכמת הדפוס בעולם ולא תתבטל חקיקת והדפסת ספרי ישראל, עד כי יבא שילה דא משיח, כי על ידי רבוי הספרים הקדושים, על ידי חכמת הדפוס לא תשתפח התורה עד שיבוא שילה דא משה משיח:

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית וירכתו על צידו (מט יג)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הנמצא בבית הכנסת ובית המדרש וזכה לגן עדו ועליו להתחזק במדת הבטחון ואמונה בהשגחה פרטית

אפשר לרמוז, דידוע שבגני ישראל לא בחר בהם ה' כי אם מפני שיהיו

ולא נהיה כן

כמה צדיקים אשר אמרו מענין קץ הגאולה ולא היה כמו שאמרו, איננו רק מפני שהמה ראוי בנפשם את משפן ה' אשר הכינו לפניו, ע"כ דמו בנפשם שפכר הוא העת המכשרת לגאולה, ולא ידעו שישנם אנשים אחרים כנגדם אשר ירחיקו את הגאולה בטמאתם אשר ירעו וישחיתו לכל ישראל בזה (פרשת מצורע):

משנה למלך

רבי אלעזר מריטא זיע"א

משיח יבוא ללא שום צער קדם

כמה פעמים שמעתי מכ"ק אמו"ר מצאנו זל"ה ששמע מרבו הקדוש שבשעזרת השי"ת יבא משיח צדקנו פתאום מבלי שום צער מקדם ח"ו, והחננוני יעמד על פנקסו והמוזג יעמד על מזוגו והקול נשמע שמשית (פרשת ויחי):

דברי אמת

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א

הטעם לחבלי משיח המרבים

דהנה ידוע חבלי משיח מפני שתהיה גאולה גדולה ונפלאה, תהיה קדם התכלים (פרשת קרח):

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

יש לסכל על הגלות בסבלנות והתנשאות הנפש

הרה"ק אדמו"ר הרבי רבי בונים זצלה"ה מפרשיסחא אמר, שבאם הגוי קורא על ישראל דברי זלזול, והישראל עונה לגוי לעמתו, הרי הוא מאריך את הגלות רח"ל (שמות תרע"ז):

תפלה

מי השילוח

רבי מרדכי יוסף מאיז'ביצה זיע"א

כשיתפלל תפלה אמתית יענה

השי"ת בטובו מנהיג כל דבר, אך שהאדם מחזיר פניו ואינו רוצה לצפות ולהתפלל, ובעת שהאדם יתפלל תפלה שלמה אז תכף יענה, ויראה כי השי"ת הוא הרעה, וזה פרוש 'לא אחסר' היינו שלא אחזיר פני (פרשת ויחי):

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדורא זיע"א

השכר הוא עבור העלאת הניצוצות מהגשמיים

יששכר חמר גרם. מה שיש לאדם שכר וגמול, מחמת שיוירד לארציות להעלות הניצוצות, ומעמיד את עצמו בספנה שלא ישאר שם חס ושלום, זה גרם לו שיהיה לו שכר בעולם הבא.

להיות מפשט מהעולם הזה

וזה כלל גדול, אינו נקרא גוף אלא פשדבק בגוף, אבל פשהוא דבוק בעולם העליון אז בטל ממציאות ואינו גוף כלל. ויעלה במחשבתו מעולם העשיה לעולם היצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, כך ירגיל את עצמו עד שיהיה מפשט מעולם הגשמי, וכל פונתו יהיה להשיג תענוג להקדוש ברוך הוא:

לשונות של אור

גלות

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

על ידי אמונה יכולים למצא האמת והגלות

וזה צריכין לידע גם עתה, כי בכל גלות כן, שהקב"ה מכין קדם הגלות הארות קדושות שיכולין להתדבק בהם אף בחשד, רק שאינו נגלה, וכשמאמינים בראוי, יכולין למצא האמת, ואז בא גאולה (שנת תרל"ה):

קץ

מעגלי צדק

רבי מנחם מנדל מדענעב זיע"א

הטעם שנסתם הקץ

י"ל הטעם שנסתם הקץ מאתנו, שזה לטובה גדולה, דאם היינו יודעין הזמן לא היינו מתפללין על כל זה ולא פעלו דבר זה, משא"כ עתה (פרשת ויחי):

לקט עניי

רבי משה מקוסוב זיע"א

הטעם שהיו צדיקים שאמרו עת הקץ

עוסקים בעבודתו ויהיו משכימים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכימים ומעריכים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות'.

ומי שתמיד חשקו ופעלתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות לגן עדן התחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא היה עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא.

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחונו בה' באמת, וידע ידיעה אמתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הון והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרך לטרח הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחיה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפילו בעסק כל שהוא יזמין לו פרנסתו.

וזה היה אצלי כונת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הכונה, 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהינו מי שבידו מדת הבטחון אפילו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב עמה', דהינו לא יהיה צריך לטרח, דמי שיש בידו מדת הבטחון אינו צריך לטרח.

הרמז בפסוק

וזהו הרמז וזולו לחוף ימים ישכן, כלומר, מי שרוצה לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבול', ישכן בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם ים החכמה. וכי תימא ובמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אנית, כמו שמפרש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה כנאיות סוחר ממרחק תביא לחמה'.

וזהו שמסים וירכתו על צידו, כלומר, עקר סמיכתו ובטחונו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, 'צידן' גימטריא 'אלהים חיים', דהינו עקר בטחונו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד יסוכבנו:

יששכר חמר גרם (מט יד)

אוצרות גאוני הדורות

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף

הנה אביך חלה (מח א)

צמח צדקה

רבי מנחם מנדל מניקלשבורג זצ"ל

רמיזת אפרים ליוסף שאביו חולה

פרש רש"י אחד מן המגידים כו', ויש אומרים אפרים אפרים היה רגיל לפני יעקב בתלמוד, וכשחלה יעקב כו' הלא אפרים אצל אביו להגיד לו עכ"ל. ונראה משום דאמר ר"ל (מגילה טו) אין משיבין על הקלקלה, ומוציא דבה כסיל, ואם כן מי הוא המגיד ליוסף שאביו חולה ולהיות מוציא דבה. אמנם אפרים לא היה צריך להוציא דבה, כי בבטולו מבית זקנו לילך לביתו, ממילא יתודע כי הוא חולה ולא יוכל עוד לצאת ולבא אתו בדברי תורה, ודומיא דמסכת קטבות (קד) גבי פטירת רבנו הקדוש דאמר בר קפרא אתן קאמריתו אנא לא קאמינא.

ולזה כונת רש"י ויאמר ליוסף אחד מן המגידים, ונקשה לבד מי הוא אשר ימלא לבו להיות מוציא דבה, לזה אמר 'אפרים היה רגיל' כו', ועל ידי שחזר לביתו הרגיש יוסף שחלה אביו, ואפרים עשה כן בכונה שירגיש ויבקר ויהיה ליה כאלו הגיד לו.

ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא

אליך ויתחזק ישראל וישב על המטה (מח

ב)

שביל הישר

רבי צבי אשכנזי זצ"ל - בעל חכם צבי

העוסק בתורה אינו צריך לעמוד בפני תלמיד חכם

על פי דאיתא בגמרא (קידושין לג:) כלום תורה עומדת בפני לומדיה ואין צריך לעמוד בפני תלמיד חכם בשעה שהוא לומד, ומצינו בגמרא (עין תוס' שבועות ל: ד"ה עשה) תלמיד חכם עדיף ממלך, דגבי ינאי המלך מצינו בגמרא (סנהדרין טו) שאמרו לו עמד על רגליך ויעידו בך, ותלמיד חכם מתר לישב.

'ויתחזק' הוא לשון חזוק על התורה, וזהו פירוש הפסוק **ויגד ליעקב הנה בנך יוסף בא אליך**, והיה מספק יעקב

אם לעמוד לפני יוסף שהוא מלך, לכן ויתחזק על למוד התורה ואינו צריך לעמוד, זהו וישב על המטה.

ועתה שני בנים הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מח ה). ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כבת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם

(שם ט)

נוה ציון

רבי ציון סופר זצ"ל

הקשר בין מיתת רחל לבין השואת מנשה ואפרים לראובן

יש להבין, מה השיכות בין דבריו הראשונים של יעקב ליוסף, שבניו "אפרים ומנשה" יהיו "כראובן ושמעון", למה שהמשיך אחר כך וספר לו על מותה וקבורתה של רחל בבואם לארץ.

ונראה לבאר, בהקדים את דברי הרמב"ן

(בראשית כו, ה, ויקרא יח, כה), שהאבות

קימו את התורה רק בארץ ישראל ולא בחוץ לארץ. וכתב, כי מה שרחל מתה בתחלת בואם לארץ, הוא סבה מאת ה' כדי שלא ישהה בארץ ישראל עם שתי אחיות האסורות מדין תורה, ולכן השניה, רחל, שבשואיה נוצרה הבעיה מתה.

ומעתה יובן, שאחר שאמר יעקב ליוסף "אפרים ומנשה כראובן

ושמעון יהיו לי", הקשה לו, מה השבח בך שמתה אותם לראובן, והרי הוא חטא במעשה בלחה. ולכן, הזכיר מיד את מיתת רחל בתחלת בואם לארץ ישראל, שמזה למדים שהאבות שמרו על התורה רק בארץ ישראל ולא בחוץ לארץ, וממילא גם ראובן לא חטא, שהרי 'מעשה בלחה' היה בחוץ לארץ, ועל כן אין גנאי במה שדמה את מנשה ואפרים לראובן. (באדיבות 'מכון חכמי

ספרד' נתיבות)

שכל את ידי פי מנשה הבכור (מח יד)

אמרי שפר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

מנשה ואפרים היו שקולים ושוים כאחד

נראה הפונה דזה הוי נתינת טעם ממש, דלכאורה תקשה מה הצריך יעקב לשכל את ידיו, ומה היה המקרא חסר אם היה אומר כן [יעקב] בפרוש להפך אותם להעמיד את אפרים בימינו ומנשה בשמאלו והיה נמי מכרחין לשמע לו, ולמה הצריך לשכל את ידיו.

אך הנה יעקב לא רצה להוריד את מנשה ממדרגתו לגמרי כיון שהוא הבכור, ולא רצה רק להשוות את אפרים שיהיה שוה לו ולא יגרע ממנו, ולכך לא צנה להפך אותם ממש, דאם כן יגרע מנשה מאפרים, ולכך הניח אותם בדרך שהעמידם יוסף רק שכל את ידיו, והיה לכל אחד מהם מעלה וחסרון, מעלה למנשה דעמד על צד הימין, וחסרון דהניח שמאלו עליו, ולאפרים נמי היה מעלה דהניח ימינו על ראשו, וחסרון דעמד אצל השמאל, והיו שניהם שקולים ושיון. וזהו שאמר הכתוב **שכל את ידי ולא הפך אותם לגמרי פי מנשה הבכור**, ורצה לחלק גם לו כבוד.

ויברך את יוסף ויאמר וגו' המלאך הגאל

אתי מפל רע יברך את הנערים וגו' (מח

טו-טז)

תורת אליהו

רבי אליהו טריקי זצ"ל

בברכת הבנים כלולה הברכה לאב

מוכא במדרש (בראשית רבתי עה"פ), "ויברך את יוסף", "זהו שנאמר 'בן חכם ישמח אב' (משלי י, א). כשאדם חכם, השמחה היא של אביו, וכשאדם זוכה לברכה, הברכה היא של אביו, שהרי יעקב מברך לאפרים ומנשה, וכלל הברכה ביוסף שנאמר "ויברך את יוסף". והינו שהקשה למדרש, שמאחר שלא מצאנו שברך יעקב את יוסף, אם כן מהו שנאמר "ויברך את יוסף", ובהכרח שברכת הבנים היא ברכה לאב. ועדין יש להבין, מדוע הכרח יעקב לברך את יוסף באופן זה שמברך את בניו, ולא ברכו ממש.

שמעונו ולוי אחים כלי חמס מכרתיהם (מט ה)

נחלת יעקב

רבי יעקב לורנברג מליסא זצ"ל

בטול הבחירה במכירת יוסף

והוא תמונה, דכתיב (פסוק כח) 'איש אשר בברכתו ברוך אתם', ובקרא זה לא מזכיר שום ברכה, אדרבא לשון ארור. וגם נראין דברים אשר לא נראוי לדבר נגד שבטי ישורון לומר עליהם 'כלי חמס מכרתיהם', וגם שקרא אותם 'אחים' בעצה אחת.

ולזה נראה בכונתו שאמר שמעונו ולוי אחים כמו שדרשו (שבת נה:) על 'וישכב ראובן וכו' ויהיו בני יעקב שנים עשר' (לעיל לה כב), שלא חטא ולא יצא ממנו שבטים. וזה אמר יעקב גם כן 'שמעונו ולוי אחים', הינו שהם עדין במנוח אחים, ולא נעקרו על ידי זה ממנו אחיה.

ואמר טעם לזה כלי חמס מכרתיהם, פרוש הפלי חמס הנראה מהם שמכרו את אחיהם את יוסף, אין זה חטא, כי כל דבר שהוא מאת הקדוש ברוך הוא בהכרח והיה בו בטול הבחירה לא נחשב חטא, כמו שלא נחשב חטא ליהודה, כמו שאמר הכתוב (לעיל לה כו) 'צדקה ממני' ופרש רש"י כי ממני יצאו הדברים. וכן בדרך עם בת שבע (עין ע"ז ד.) וכן כתב הרמב"ן ז"ל בהקדמה לאיוב כי מה שנראה לפעמים מהצדיקים שנראין רעים, כגון יהודה עם תמר, ובשבטים במכירת יוסף, לא היה בבחירה, רק מה יצאו הדברים, וכמו שאמר יוסף 'אלקים תשובה לטובה' (נ כ).

וזה אמר יעקב, שלא נחשב לחטא, כי ה' הסגירם, וכבר מצאנו כמה פעמים בקרא על לשון הסגירם מכרם, ולזה אמר יעקב הפלי חמס שנראין מהן - הוא מכרתיהם, הינו שנמכרו והסגרו מאת השי"ת.

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מצדני מלך

(מט כ)

גבעות עולם

רבי יוסף קובו זצ"ל

פרישות מתענוגי עולם הזה

יראה עם מה שאמרו רז"ל (כתובות קד.), שרבונו הקדוש בשעת פטירתו הגביה עשר אצבעותיו למעלה ואמר שלא

הבכר שים ימינך על ראשו (מח יח)

מים יחזקאל

רבי יחזקאל טאננלנבוגן זצ"ל

בברכת השכינה אין חלוק בין ימין לשמאל

מקשים העולם למה המתין יוסף עד ששים יעקב הברכה. ונראה לתרץ באשר שידוע שאין ימין ושמאל גבי השכינה, כדאמרין בגמרא (שהש"ר פ"א ט א) גבי אחאב 'וכל צבא השמים עמדים עליו מימינו ומשמאלו' (דברי הימים ב' יח יח), וכי יש ימין ושמאל למעלה, אלא אלו מימינים ואלו משמאילים. אף במלאכים מצוינו ימין ושמאל, דאמרין בגמרא (יומא לו.) מיכאל באמצע, גבריאל בימינו, רפאל בשמאלו, שמע מנה דיש ימין ושמאל אצלם.

והשתא ניחא, דמעיקרא סבר יוסף שיעקב שכל כוונתו את ידי, לגלות שהשכינה מברך את הנערים ואין חלוק בין ימין ושמאל, אף אחר שאמר יעקב 'המלאך הגאל וגו' יברך את הנערים שפיר אמר יוסף 'לא כן אבי'.

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל

אביכם (מט ב)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמאט זצ"ל

מצלת שמיעת מוסר הצדיקים

הקבצו ושמעו לדברי התורה והמצוות והמוסר של חכמים אתם בני יעקב קודשא בריך הוא, או 'יעקב' רמז השכינה, ושמעו אל ישראל אביכם הוא קודשא בריך הוא.

או רמז ושמעו לדברי בני יעקב שהם הצדיקים בני השכינה, ואני מחשב עליכם כאלו ושמעו אל ישראל אביכם שבשמים, כמו שאמרו ז"ל כל השומע לדברי חכמים כאלו שומע לדברי ה'.

או רמז ושמעו, רצונו לומר שתהיו נשמעים, רצונו לומר באספה אחת ובאחדות אחד, כמו 'וישמע שאול' (שמואל א' טו ד). אתם בני יעקב כמו שכתבתי, ובה תזכו שתתקבצו גם אתם לאביכם שבשמים.

ונראה לבאר, בהקדים את המספר בגמ' תענית (ה), שרב נחמן בקש מרב יצחק שיברכהו, נענה ואמר לו, 'אמשל לך משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר, והיה רעב ועיף וצמא, ומצא אילן שפרותיו מתוקים, וצלו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפרותיו, ושתה ממימיו, וישב בצלו. וכשבקש לילך, אמר, אילן אילן במה אברך, אם אמר לך שיהיו פרותיך מתוקים, הרי פרותיך מתוקים. שיהא צלך נאה, הרי צלך נאה. שתהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעים ממך יהיו פרותם. אף אתה במה אברך, אם בתורה, הרי תורה. אם בעשר, הרי עשר. אם בבנים, הרי בנים. אלא יהי רצון שיהיו צאצאי מעיך פרותם'.

ומעתה יש לומר, שגם יעקב, באשר בא לברך את יוסף, לא מצא במה לברכו, שהרי היו בו את כל המעלות הטובות, ולא היה חסר בו דבר. ולפיכך ברכו בברכת בניו שיהיו כמותו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וידגו לרב בקרב הארץ (מח טז)

אפריון

רבי שלמה טאננפריד זצ"ל

מניעת שליטת עין הרע בזרעו של יוסף

הקשה במעשה ה' (פרק מה) מה ענין אמרו 'בקרב הארץ', בודאי לא ידגו לרב בשמים. ולפי עניות דעתי יש לומר כי רמז להם למה שאמרו בגמרא מסכת בבא בתרא (קח.) אהא דכתיב (יהושע יז טו) 'ויאמר אליהם יהושע (לבני יוסף) אם עם רב אתה צלה לך היערה', אמר להו לכו והחבאו עצמיכם ביצרים שלא תשלט בכם עין הרע, אמרו ליה אנן מורעא דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב וכו'. ולפי זה יש לומר כי אמרו בקרב הארץ, כלומר שלא תצטרכו להחבאות ביצרים, אלא תוכלו לשבת בריש גלי בתוך כל יושבי הארץ.

ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה

חלקות לשון מדברת גדולות. ועוד איתא התם, מאי תקנתיה דלשון הרע, רב חנינא בר פפא אמר אם תלמיד חכם הוא יעסק בתורה, ואם עם הארץ הוא ישפיל עצמו. וכן אמרו בילקוט (תהלים רמז תשסז) על פסוק (משלי יח כא) 'מות וחיים ביד לשון', ספר לשון הרע 'מות', עסק בתורה לחיים.

וזהו שאמר נפתלי, רצה לומר שאם האדם נפתל בלשונו ונתעקש, שספר לשון הרע, ידע בעצמו שהוא גורם בזה אילה שהיא הנשמה שבו, שלוחה שמשתלחת ממנו, שהוא נכרת ומת, כדכתיב 'יכרית ה' וגו', וזהו כמאן דאמר אין לו תקנה עוד. ושוב קאמר כאידך מאן דאמר דאם ספר יש לו תקנה על ידי עסק התורה, וזהו הנתן אמרי שפר, שיעסק בתורה, וזהו תקנתו, כמו שכתוב (שם טו ד) 'מרפא לשון עץ חיים'.

חסד לאברהם

רבי מנחם פולק זצ"ל

קבלת התפלה על ידי שמירת הפה והלשון

נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר. יש לומר בדרך רמז, כי נפתלי הוא מורה על תפלה, כמו שפרש רש"י לעיל בפרשת ויצא (בראשית ל ח), ואימתי התפלה שגורה בפה האדם וממקרה לרוץ מעלה לאל השמים, וקלפות ח"ו אינן מתדבקין בה, אם הוא נתן אמרי שפר, דהינו שהוא שומר פיו ולשונו שלא ידבר דברים שלא פדת, דברים מגנים שישביתו את לשון האדם מטהרה, אז המלים שיתמלטו מפיו הם כאילה שלוחה לעלות לרצון לפני ה'.

ולמה הדבר דומה, למי שכותב כתב בקשה אל שר המושל והנזיר שכותב עליו הוא מטנף בצואה, אז אפלו אם ראוי לו מצד הדין שתתמלא בקשתו, אבל הלא השר השלף ישליך את הכתב מידו ואפלו קרא לא יקראהו, כן הוא אם ילכלך אדם את פיו עם רכילות ולשון הרע, אז בהנכם יבקש עם פיו הנה פרנסה וישועה, כי אין שומע לו, כי הנזיר אינו ראוי לעלות על שלחן. ודוק.

להם מחמת דברי ריבות שהיה ביניהם, מכת 'יבא [יוסף את] דבתם רעה' כו' (לו ב).

וזהו מה שאמרו (נ טז) **אביד צוה לפני מותו לאמר**, וקשה היכן מצינו שצוה כן, ורש"י כתב מה שכתב. אבל פונתם שאמרו לו שפך היה פונת אבינו במה שאמר 'האספו ואגידה לכם' כו' שלא יהא בינינו לשון הרע, ונהיה כלנו באגדה אחת, ובאהבת עולם ובאהבה רבה.

ידו בפל

רבי אליהו הכהן זצ"ל

השומר פיו ולשונו אינו נזק מכת עין הרע

זהר פרשת בלק (ח"ג רב): בשבט יוסף ובנימין לא שלטא בהם עין הרע, ביוסף כתיב 'עלי עין', בשבטא דבנימין כתיב (דברים לג יב) 'בין כתפיו שכן', דכתיב (שם) 'ישכן לבטח' דלא דחיל מפני עינא בישא, עד כאן. הביאו הילקוט ראובני בסדר זה. איכא למידק דבשלמא יוסף לא שלט בו עין הרע מדה כנגד מדה כאמרם ז"ל (ברכות כ.) עין שלא נזון מהעברה לא ישלט בו עין הרע, אבל בנימין מה היה בידו צודק לכשלא ישלט בו עין הרע.

ונראה עם מה דמרגלא בפומיהו דאינשי, והדבר ברור ומנסה גם כן, שאם שעין היה רואה, אם הפה אינו מדבר לא היה שולט העין הרע. והנה בנימין מדתו לשמר פיו מלדבר, שהרי אבנו 'ישפה', כלומר יש לו פה ואינו מדבר, שידע בענין יוסף ולא ספר לאביו כאמרם ז"ל (בר"ע א ה), לכן מדה כנגד מדה פיון שמדתו שלא לדבר הגורם שליטת העין הרע, גם לא ישלט בו עין הרע.

ויאמר עזרא

רבי עזרא טראב זצ"ל

תקנת מספרי לשון הרע

נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר (מט כב). ויש לפרש בדרך רמז מוסר במה שאמרו במסכת ערכין (טו.), דאיכא מאן דאמר אם ספר לשון הרע אין לו תקנה עוד, שכבר כרתו דוד המלך ע"ה שנאמר (תהלים יב ד) 'יכרת ה' כל שפתי

נהנה מן העולם הזה אפלו באצבע קטנה. ומקשים התוספות (ע"ז יא.) 'שהרי אמרו רז"ל שלא חסר משלחנו של רבי לא חזרת וצונן לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, ותוצו שאוכלי שלחנו היו רבים. ומלת 'לחמו' אפשר שנאמר על ענין הסעודה שהוא השלחן, כמו 'מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם' (שמואל א' כ כז).

זהו שאמר מאשר שמנה לחמו, כלומר לחמו של אשר שהוא השלחן שהוא ענין סעודתו, היה שמן ולא חסר משלחנו כלום. ואם תאמר שנהנה מן העולם הזה, לזה אמר והוא יתן מעדני מלך, כלומר אף על פי שהיה שמנה לחמו ומשלחנו לא חסר כלום לא נהנה מכלום כמו רבי, אלא והוא יתן מעדני מלך, הכל היה לתן לאחרים, אבל לא לו כמו רבי.

בנימין זאב יטרה בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל (מט כז)

אבני אליהו

רבי אליהו פרנקל זצ"ל

שכר זריזות המצוה בעולם הזה

יש לפרש על דרך דכתיבו המפורשים, דאף על פי ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל בשביל הזריזות של המצוה יש גם בעולם הזה, וזהו אמרו בנימין הצדיק **זאב יטרה**, שחוטף המצות בזריזות גדול, אזי בבקר יאכל עד, וגם בערב יחלק שלל, דהינו בזה ובכא.

שמירת הלשון

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל

ביאת הגאולה בכח האחדות

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט א). בקש לגלות להם את הקץ (פסחים נו.), על כן אמר לשון 'האספו', כי אי אפשר להקץ שיבוא פשיש ביניכם שנאת חנם, רק צריכים אתם להיות כלכם באספה אחת ובאגדה אחת.

גם רמז להם תוכחת מוסר על לשון הרע, מלשון (מלכים ב' ה יא) 'ואסף (את) המצרע' הבא מכת לשון הרע, והמוסר הנה רמז

מעשי צדיקים

ושכבתי עם אבתי ונשאתי ממצרים וקברתי בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך (מז ל)

מעשה ברבי עמרם זצ"ל מהעיר מונצא אשר על נהר הרינוס, שהלך מעיר מגוריו לקבע ישיבה בעיר קולונא. ויהי כי זקן מאד, צוה על תלמידיו שיעשו עמו חסד לאחר מותו, ויקברוהו בקברות אבותיו במונצא.

אמרו לו תלמידיו, איך יתכן, כי יש בדבר סכנה גדולה, והשיב להם תעשו לי צרכי, תכרכו אותי בתכריכים, תשימו אותי בארון, ותיניחו אותי בספינה קטנה, ואז תלך הספינה מאליה. אחרי מותו השלימו תלמידיו את נדרם, ויעשו לו כאשר צוים.

הספינה הלכה מעצמה נגד מרוצת המים עד שהגיעה לעיר מונצא, ויתמחו אנשי העיר כי באה ספינה בלי מלח, וארון בתוכה. הנוכחים חשבו שהספינה טעונה בממון ושלחו את ידיהם לאחוז בה, אף היא נרתעה לאחור.

הלכו וספרו את הפלא לשר העיר, והוא הגיע עם אנשיו ושריו אל שפת הנהר ועמם גם יהודים, ויהי כאשר התקרבו היהודים אל הספינה, היא התקרבה אליהם, וכאשר שלחו הערלים ידיהם לגע בה, התרחקה מהם, כך עשו פעמים רבות.

משראו במוחש כי הספינה מתקרבת רק אל היהודים, קראו אל היהודים ואמרו להם, תעלו ותראו מה בתוך הספינה. עלו ופתחו את הארון, ומצאו בו אדם מת ועמו מכתב כתוב וזה לשונו: "אחי ורעי בעלי בריתי ק"ק מונצא, הנה באתי אליכם כי נפטרתי לעולמי בק"ק קולונא, ומבקש אני מכם כי תקברוני בקברי אבותי, ולכלכם חיים ארוכים, נאום עמרם".

בראותם המכתב החלו להתאבל עליו, והוציאו הארון מן הספינה, אז העזו גויי העיר והתחזקו על היהודים והכנסו, ובאו לקחת את הארון בחזקה, אף לא יכלו כל אנשי העיר

להזיזו ממקומו, בלית ברירה הניחוהו במקומו, ובנו עליו הגויים בית תפלתם גדול מאד.

היהודים השתדלו בכל כחם וגם בתחנונים והוצאות להשיג את הארון, ולא יכלו. ובכל לילה היה בא רב עמרם לגדולי העיר ואומר להם, "תקברוני בקברי אבותי".

לבסוף התקבצו חבורת בחורים ויצאו בלילה מחוץ לעיר, לקחו תלוי אחד שהיה על העצים והבישוהו לבנים, אחר גנבו את רב עמרם והניחו את התלוי במקומו, וקברו את רב עמרם בקברי אבותיו, והיה עמם שלא נודע הדבר ולא נתגלה לשום אדם, זיע"א. (סדר הדורות)

וישיתחו ישראל על ראש המטה (מז לא)

ברבי, 'תעלא בעידניה סגיד ליה'.

אמר הרה"ק **האמרי אמת** זיע"א לחתן, מדוע נקטו חז"ל 'תעלא בעידניה' - שוגל דוקא, הרי לכל אחד יש להשתחוות בזמן מלכותו. והשיב, מלך ליום אחד מה שנה מלכותו, אולם השוגל שהוא פקח שבחיות, יודע לנצל פראוי את ימי מלכותו להועיל לו גם לאחר זמן.

האמרי אמת הזכיר את המובא ב**חובות הלבבות** (שער עבודת האלקים פ"ט), כי יושבי אחת הערים באי הדו הסמימו למנות עליהם למלך איש נכרי, ומדי שנה יחליפוהו וימנו אחר תחתיו.

אחד המתמנים היה טפש ולא ידע את סודם, קבץ ממון רב, בנה ארמונות וחזקם ולא הוציא מעירם דבר, השתדל להביא כל אשר לו לעירם ואף השקיע בה את כל רכושו, כאשר נשלמה השנה הוציאוהו אנשי העיר בעור וריק מכל, הפרידוהו מכל אשר בנה קנה והשקיע, והיה מתחרט על אשר השקיע לריק.

אחר כך מנו עליהם איש חכם ונבון,

וכאשר נתמנה למלך, בחר מהם אחד והיטיב עמו עד שגלה לו סודותיהם ומנהגם, כאשר ידע את סופו, השתדל במשך כל השנה להוציא כל דבר יקר מהעיר לעיר אחרת, ולא בטח בגדלתם ובכבודם.

במשך שנת מלכותו היה מתאבל על שבקרוב יבוא יומו ותפסק מלכותו, ולא יספיק להוציא משם כל חפצו, אף גם שמח על אשר הכין לעצמו אוצרות ומטמונים שבקרוב יזכה להנות מהם פיצונו. כאשר נשלמה השנה לא דאג על ששלחוהו, אלא מהר ללכת בשמחה אל אוצרותיו.

כמו כן 'חתן דומה למלך' (פד"א פט"ז), אמנם הוא מלך לימים ספורים, אף אם הוא נוהג בחכמה, הוא יודע להכין לעצמו בימים אלו קנינים ואוצרות שישארו עמו ויסיעו בעדו גם לאחר ימי מלכותו. (יגדיל תורה)

המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים וישרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק ויגדו **לרב בקרב הארץ** (מח טז)

ספר הרה"ק **רבי יצחק ישעיה מטשחוב** זיע"א הי"ד מעשה שארע עמו בהיותו ילד, ולפי חשבון השנים יוצא שהוא היה אז בגיל שלש. כדרך הילדים הוא התחפש פעם לדור נושא מכתבים, כשהוא שם מנבת על כתפו בצורת תיק.

הילד הקיש על דלת חדרו של אביו הרה"ק **הדברי חיים** זיע"א, ושאל האם כאן מתגורר ראב"ן הלברשטאם, ונגש ומסר לו פסת נר באמרו, "הנה, הגיע טלגרם עבור מעלת כבודו", הנוכחים נהנו מהמצאתו הפשטת, ואף לדברי חיים היתה קורת רוח ממששיו והוא פנה אליו, "ישעיהילע", אולי תקרא לי מה כתוב בטלגרם".

הזאטוט לקח הנר לידו ועשה עצמו כקורא מתוך הכתב, והקריז "הראב"ן מדינוב מגיע היום לבקור", לא עברו שעות מועטות, והרה"ק **רבי דוד**

עליו לומר זה יגאלנו, על כן לא היתה הגאולה על ידיהם.

אולם קדם ביאת משיחנו יסיר ה' מיהודה וירושלים 'כל משען ומשענה', הינו כל הנשמות הגבוהות והרמות, כדי שלא יהיו ישראל סמוכים כי אם על הקב"ה, ואז תהיה הגאולה. וזה אשר אמר הכתוב 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', שלא יהיו ישראל סמוכים כי אם בהקב"ה לבדו, אז תהיה הגאולה.

וספר הרב מזוואנטשיק שבעת שהזכיר הרבי מאפטא את הפסוק 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', שאג בקול גדול, 'ביום ההוא', עד שכתלי הבית רעדו. (קובץ תפארת ישראל י"א)

עוד כי יבא שילה וְלוֹ יִקְהֶה עַמִּים (מט י)

בספר שיח זקנים מובא על ר' אפרים זלמן היילפרין ז"ל שזכה לסדר את המרכז הארצי לטהרת המשפחה, כי בעת חתנתו הוא קבל בנדונייה סכום גדול מחמיו, ועלה במחשבתו להתעסק במסחר עם הממון הרב, הוא קם נסע אל הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, לקבל ברכתו שיצליח במסחרו.

בהגיעו לטשורטקוב שמע שהרבי שקוע בחובות שמגיעים לסך שלשת אלפים זהובים, ועלה במחשבתו להעניק לרבי את כל הנדון שלו, הוא נכנס אל הרבי לבשר שרוצה לשלם כל החובות עם כסף הנדון, אך הרבי סרב לקחת ואמר שאינו נוטל מאברך סכום כה גדול.

השיב ר' אפרים זלמן שחסידים אומרים שרבי לא נשאר בעל חוב, והוא רוצה לעשות עסק עם הרבי, שאל הרבי מה הוא מבקש, והשיב שרוצה אריכות ימים, אחר שיצא מחדר הרבי ספר ר' אפרים זלמן הדברים לכו הרבי הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זיע"א, והוסיף לומר שאם כי בקש אריכות ימים, אבל היה לו לבקש שיאריך ימים עד ביאת משיח צדקנו.

שאל אותו רבי ישראל כמה כסף הוא נתן, וכשנקב בסכום הגדול, אמר לו רבי ישראל, "אם כן יש לי טענה", הוא נכנס עמו לחדר אביו בשקט, והם עמדו ושתקו,

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט א)

בהספד שנשא בצפת עיר הקדש, הגאון רבי אלטר שלמה מאיר פרידמן שו"ב דטשעמיראוויץ בעל בית שלמה זצ"ל, על הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, הוא ספר בשם הרב מזוואנטשיק זצ"ל שזכה לשמש את הרה"ק רבי יעקב שמעון מזאסלב זיע"א בנו של הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א.

"בעת שהגיע הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זיע"א לבקור בית רבי יעקב שמעון, הוא פתח ושאל, "ידיד ה' וידידנו הרב רבי יעקב שמעון, מדוע בדורות הקודמים היו צדיקים רבים בכל דור ודור, ועכשו מנע השי"ת אותה טובה גדולה וסלקם מהעולם, ולא נשארו כי אם כשנים שלשה גרגרים".

רבי יעקב שמעון שתק ולא ענה, האוהב ישראל חזר ושאל שנים שלשה פעמים, והוא יושב ודומם, פתח הרבי מאפטא את פיו ופניו מבהקות ובוהרות ואמר, "אם אין כבודו רוצה לומר אני אומר.

כתיב בישעיה (ג א) 'הנה האדון ה' מסיר מיהודה וירושלים משען ומשענה', בהברת המבטא, יש בלשון הקדש במלה זאת של 'משען' עשרה לשונות לפי הדקדוק הצח של לשון הקדש והוא ידוע לבקיאים. וכאשר נחה עליו הרוח, חשב המלה הזאת בעשרה לשונות.

אחר סים ואמר, 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא' (ס ב יא), ראוי היה דורו של רש"י להגאל על ידי כי היתה זכותו גדולה, וכל ישראל בדורו סמכו עליו, לפיכך לא היתה הגאולה בימיו. וכן ראויים היו להגאל על ידי האר"י החי הקדוש זיע"א וסמכו עליו כל ישראל בדורו לומר הוא יגאלנו, על כן לא היתה הגאולה בימיו.

וכן ראוי היה הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א שיגאלו ישראל על ידו וסמכו עליו ישראל בדורו, על כן לא היתה הגאולה בדורו. וכן בכל דור ודור היו אנשים יחידים סגלה ונשמותיהם גבוהות מאד מאד, ומחמת ששמו ישראל פניהם

מדינוב זיע"א הגיע לבקר בהיכל קדשו, בהיותו על אם הדרך בדרכו חזרה מעיר המרפא קרעניץ לדינוב.

כשנכנס אמר לו הדברי חיים, "מחתן, כבר ידעתי מראש על ביאתו היום", ולפטר תמיהתו גלה לו גופא דעובדא היכי הוה. נענה רבי דוד ואמר, "אם אמרו חז"ל (בבא בתרא יב:) שהנבואה נתנה לתינוקות, על איזה תינוקות דברו אם לא של הרב מצאנז". (באוצר חיים גליון ט"ו)

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט א)

ספר החסיד הישיש המפלג ר' צבי הירש גרשון ז"ל, שנסע לסאדיגורא למרן הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א, ובבואו לפני הוד קדשו לקבל ברכת הפרדה לנסע לביתו, אמר לרבי, "מי יודע אם אצפה עוד לחזות את פני קדשכם בחיים חיותי, לכן בבקשה מכם, הגידו נא לי איזה דבור טוב שיהיה לי לתועלת תמיד".

סבור היה ר' הירש שהרבי יאמר לו שייבא למחרת, כי לתמו חשב שצריך ישוב הדעת לומר דברים יקרים, אך הרבי השיב מיד, אמר לכם דברים טובים שיהיה לכם לתועלת תמיד.

קדם ביאת גואל צדק, תהיה כל היהדות תלויה על שיערה אחת, אז תהיה העצה להתאסף יחדיו בכל שבת קדש ולספר ממעלות הצדיקים, וזה יחזק את האמונה, הדבר מרמז בפסוק 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים'.

'האספו' עשו לכם אספה, ובזכות כך תנצלו מ'אשר יקרא אתכם באחרית הימים', 'יקרא' לשון קרה וצונן, כי תנצלו ממה שיקרר אתכם באחרית הימים, כי האספה והאגדה שלכם תהיה תרופה לדבר. הרבי סים ואמר, אני מתנה עמכם בזאת שלושה תנאים:

שתזכרו זאת. שתקיימו זאת. ושתספרו זאת לאחרים. (עירין קדישין השלם)

גבר פוננו, כך שוחח עמו לילה שלם, כל ליל יום הכפורים המקדש לא הזכיר עניני חשבון נפש וחרדת הדין, אלא רק דברי נחומים וחזק למען האחר. (ילקוט

שמואל)

ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם (נ כא)

לביית מדרשו של הרה"ק רבי יואל **מסאטמער** זיע"א, נכנס יהודי להתפלל בעת שאחזו באמצע התפלה, פשהבחין בו הרבי, הוא נגש אליו ואמר, "בקר טוב, כבר קמת?!", והיהודי לא הגיב מאומה.

אחר התפלה נגש היהודי אל רבי יואל, והזכיר את זוגתו שנקלחה לפנות בקר לבית החולים והיא סובלת מאבנים במרה, הרבי החזיר מיד ואמר, "אם כך לשוא בישתיר ולחנם חשדתיר", מיד ברח אותו בכל הברכות, ואמר שאין מה לדאג והכל יסתדר על הצד היותר טוב.

בערב שמע היהודי דפיקות על דלת ביתו, כשפתח את הדלת, נדהם לראות את הרבי מסאטמער על מפתן ביתו, הרבי נכנס והתישב, ואמר שהוא רוצה לפיסו ולבקש את סליחתו, לחנם חשד בו שהוא קם מאחר ומאחר לתפלתו, ולא ידע שהוא חוזר מבית החולים שם שהה כבר מספר שעות.

אחר שהתפס היהודי בשלמות, אמר הרבי, כעת אני רואה איך הבית שלך נראה ובאיזה דחקות אתה חי, ואני חושב שעליך לרכש בית חדש, מיד הוציא מכיסו סכום רב ואמר, "כאן יש לך מעות, בהם תוכל לרכש בית חדש".

היהודי השתומם ולא האמין למראה עיניו, בתחלה לא רצה לקחת, אך הרבי דחק בו שיקח את המעות, בסכום זה רכש דירה חדשה, אשר נכדיו המספרים את המעשה דרים בה עד היום. (נועם

טיח סאנטוב)

אוכל, משלי אני אוכל ואין אתה נותן לי כלום, אין לך רשות לכעס עלי כאלו אני אוכל אצלך, כי אדרבה, אולי אתה אוכל אצלי.

לפי זה דברי התרגום 'עתיר בנכסין' אינם סתירה למה שאמרו שיששכר לא עסק בפרקמטיא ונזון מזבולון, כי מה שזבולון נותן לו הוא חלקו של יששכר עצמו, זבולון הוא רק זכה לשמש כמפקח עליו, וכיון שהנכסים של יששכר מפקדים ביד זבולון, הוא באמת 'עתיר בנכסין'. (ויגד יעקב)

וינחם אותם וידבר על לבם (נ כא)

בישיבה בראדן הסתובב בחור מבגר כבן ששים בשם הרשל מקמניץ, שלא עלה בידו להנשא מפאת מחלת ראות בה לקה, בליל יום הכפורים כשכל בני הישיבה עזבו את בית המדרש, הוא נותר לבדו עם הרהוריו.

לפתע הבחין שאינו לבדו, החפץ חיים זיע"א התישב לצדו והחל לשוחח עמו, העלה זכרונות מימי נעוריו כיצד התייתם מאביו בגיל עשר וכיצד גלה למקום תורה, כמה נסיונות עבר בגשמיות וברוחניות, הן בנסיון עני ומחסור, והן בהדיפת נסיונות המשכילים להדיחו מדרך הישר.

אחר ספר שהגם שהיו לו הצעות שדוכים רבות עם ממון רב, הוא הסכים להנשא לאחותו החורגת שהיתה גדולה ממנו בשנים, רק כדי לשמר על שלום הבית בין אמו לבתה, ואלו חברו זכה לשדוף מאשר ולנדונה בסר עשרת אלפים רובל.

בסופו של דבר אבד חברו את כספו בענין רע והפך לסוחר זעיר וקשה-יום, ואלו הרבנית של החפץ חיים שלא הרגלה מעודה לחיי עשירות, הסתפקה במועט ומעולם לא בקשה מאומה, ועזרה לו להקדיש חייו לתורה ולזכויה הרבים.

הנה כי כן מה שנראה בשעתו כצרה יצא מזה מצמיח ישועה, ומה מצעדי

פשהבחין בהם רבי דוד משה, שאל לשם מה באו, ורבי ישראל אמר לאביו, "בשעה שאברך זה בקש ברכה לאריכות ימים, לא היה לו פנאי לחשב כראוי ולכן אמר שמבקש אריכות ימים, אך כונתו היתה שיחיה עד ביאת משיח צדקנו".

נתחורר פני הרבי וצעק, "משיח, משיח, משיח, קרוב למשיח", ור' אפרים זלמן האריף ימים ונפטר בד' אדר תשכ"א.

והנה אנחנו לא נדע מה ההגדרה של קרוב למשיח, אבל מצינו גלוי הדבר בספר **צדיק יסוד עולם**, שם מובא ששאל ר' אפרים זלמן את הרה"ק רבי שלמה מזוויהל זיע"א האם יזכה לראות את משיח בימי חייו, והשיב לו, לראות משיח איני יודע, אך תראה אנשים מהדור שהם יזכו לראות את המשיח. (דברי דוד)

יששכר חמר גרם רבץ בין המשתפתים (מט יד)

דרש הרה"ק רבי יעקב יחזקיהו גרינולד **מפאפא** זיע"א, התרגום מפרש 'יששכר חמר גרם' - יששכר עתיר בנכסין, ולכאורה איך נרמז הדבר בפסוק, הרי לכאורה הוא הפוך מדברי חז"ל שיששכר עסק בתורה ולא בפרקמטיא, וזבולון היה מספק את פרנסתו.

ונראה לבאר על פי מה שמביא הגאון **רבי הלל ליכטנשטיין** זצ"ל בספרו **מטביל אל דל**, מעשה שהיה עמו עצמו, בעת למדו בישיבת רבו **החתם סופר** זצ"ל, שהיה אוכל ארוחות אצל בעל הבית אחד כנהוג באותם השנים.

יום אחד היה טרוד בגרסתו, והגיע לאכל את ארוחתו אחר הזמן המיעד, בעל הבית הביע תרעמת על האורח שלא הגיע בזמן, ורבי הלל השיב, הלא הקב"ה שבא את האדם, ברא לכל אחד גם את פרנסתו, ואם כך גם לי ברא את פרנסתי.

מחמת שאני טרוד בלמודי, חס עלי הקב"ה שלא אצטרך לבטל מלמודי והפקיד חלקי אצלו כדי שאתה תכין אותו עבורי, וכך תזכה שיהא לך חלק בזכות הלמוד שלי, אבל מה שאני

פרשת ויחי

ויחי יעקב

"פרופרנציה" כך היה שם הרשיון של ייצור ומכירת יין שרף ברחבי פולין וגליציה. רשיון זה, הקרוי "פרופרנציה", היה נמכר על ידי הפריצים האזוריים לכל המרבה במחיר, והרוכש את הרשיון היה הבעלים על כל תחום זה בשטחו של הפריץ.

הסכם בלתי כתוב היה בקהילות יהודיות רבות, שהנהלת הקהילה הייתה רוכשת את הרשיון, ולאחר מכן הייתה מוכרת זכויות לכל המעוניין בכך, ומכספי הרווח הייתה הקהילה מכלכלת את צרכיה, החל מפרנסתם של ה'כלי קודש', רב העיר ומורי הצדק, ועד לתפעולם של בית הכנסת, בית הקברות, ומקוואות הטהרה.

בשנת תרי"ב עלה הרה"ק רבי יצחק משולם זלמן ריינמן זיע"א לכהן כרבה של העיר נאראל שבדרום מזרח פולין. הרב החדש היה עדיין צעיר לימים כשהיה עליו להתמודד עם צרה צרורה, שבאה מתוך הבית פנימה, בבחינת מהרסיין ומחריביין ממך יצא. ראש הקהל של העיר, זה שהיה מצופה ממנו לשמור על האינטרסים של הקהילה בעירו, החליט להפנות לה גב ולכרות את העץ התקציבי עליו היא יושבת.

ראש הקהל שבר את המוסכמה ולפיה אין מתחרים עם הנהלת הקהילה על קבלת הרשיון, והוא פנה אל הפריץ המקומי והציע לו מחיר גבוה יותר מאשר הסכום ששילמה הקהילה עד כה. התוצאה הייתה בלתי נמנעת: הפריץ, שרק הכסף עמד לנגד עיניו, העניק את הרשיון לראש הקהל, וקהילת נאראל נבוכה.

סמוך לעיר נאראל הייתה העיר צעשינוב, שהייתה שייכת לפריץ אחר. בעיר זו הייתה משרפת יין שרף גדולה, וראש הקהל חש, ובצדק, שבני נאראל, הפגועים ממעשיו, יעדיפו שלא לרכוש יין שרף בעירם, כדי שלא יהיה חוטא נשכר ברווחי המס, אלא ירכשו יין שרף בצעשינוב. כיון שכך החליט ראש הקהל להעמיד שומר מיוחד, אדם צעיר ונמרץ, שתפקידו יהיה לשמור על הגשר המוביל מצעשינוב לנאראל ולבדוק שבני נאראל אינם מברחים יין שרף אל תוך עירם.

ועדיין לא נחה דעתו של ראש הקהל: אם הוא מעמיד שומר על הגשר, הרי שעליו לשלם את משכורתו. והרי משכורת זו עלולה למעט את רווחיו. גם לכך מצא ראש הקהל פתרון מקורי עד מאוד. קהילת נאראל החזיקה שמש בשם ר' יוסף אביגדור מילר, והוא היה אחראי על תפעול בית הכנסת וכיוצא בזה. שמש זה

קיבל את משכורתו מהקהילה, ובה פרנס את משפחתו. ראש הקהל הזמין אליו את השמש והודיעו כי הוא מפוטר באופן מיידי, וכי את מקומו ימלא השומר של הגשר...

התנהגות זו של ראש הקהל חרתה מאוד לרב העיר, כמו לכל בני העיר, אלא שאיש לא יכול היה לפתוח במלחמה ישירה עם ראש הקהל שהחזיק בידיו סמכויות בלתי מוגבלות. רב העיר קרא אליו את ר' יוסף אביגדור מילר והפקיד בידו מכתב, כשהוא מבקשו להעבירו לתעודתו, אל הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זיע"א. במכתב גולל רב העיר את הנעשה והנשמע בעיר וביקש את עצת קדשו כדת מה לעשות. עוד הוסיף רב העיר וציין במכתב, כי נושא המכתב הוא זה השמש שפוטר מתפקידו.

כשהגיע ר' יוסף אביגדור לרימינוב הוא נדהם לראות שקהל רב צובא על פתחו של הרה"ק, והבין שלא בקלות יעלה בידו לפלס לעצמו דרך להיכנס אל הקודש פנימה. בתושייתו ניגש ר' יוסף אביגדור לאחד מבני הבית, זה שיכול היה לצאת ולהיכנס בקלות, נתן בידו את המכתב ואמר לו שיואל בטובו להעביר את המכתב שהגיע מרבה של נאראל לידי הרבי.

עצתו הצליחה, ולאחר זמן מועט נודע לו כי מחפשים אותו מביתו של הרבי. נמסר לו כי הרבי מבקש לשוחח עמו, אך מפני הלחץ הגדול על דלת הבית, יבוא בחשאי אל חצר הבית, שם בחלון חדרו של הרבי, הרבי ישוחח אתו. אכן כך היה, והרה"ק מרימינוב אמר לאיש: יכול אתה לחזור לביתך, ובקרב ממש יחזירו אותך לתפקידך כשמש. השמש שמינה ראש הקהל, לחש לו הרבי, לא יפריע לך יותר...

אך עם זאת, נאנח הרה"ק מרימינוב, אין בפי בשורה טובה אודות ראש הקהל: עם 'חברה'מאן' זה אין אני יכול לעשות מאומה! אין לי במה לתפוס!

כשהגיע ר' יוסף אביגדור חזרה לנאראל נודע לו על שאירע בלילה שאחרי דברי הרה"ק מרימינוב. השומר החדש עמד על משמרתו ופיקח על תנועת העגלות והכרכרות שנכנסו לנאראל. לפתע פתאום היה נדמה לו כי נערים צעירים מנסים להתחמק מעיניו ולהבריח יין שרף אל תוך העיר. הוא החל לרוץ בטירוף הדעת על הגשר, ומעד ונפל אל תוך המים השחורים בחשכת הלילה. עם בוקר נמצאה גופתו המתה צפה על פני המים.

במשך הזמן הצליחה הקהילה להחזיר עטרה ליושנה ולרכוש חזרה את הרשיון

המיוחד. הקהילה הגישה להצעת הרכישה סכום גדול יותר, וראש הקהל מצידו החליט שאין רצונו להתקוטט עם בני העיר, ודומה היה שהעיר חוזרת להתנהל על מי מנוחות. כעבור עשרים שנה, פחות או יותר, בימי החורף של שנת תרל"ו, כשראש הקהל כבר הזקין ובניו נכנסו לנהל את עסקיו, החליטו הבנים כי הם חוזרים לירושת אבותיהם והם מנשלים את הקהילה משכירות הרשיון.

העיר נאראל הייתה כמרקחה. עד שסוף סוף הגיעו אל המנוחה ואל הנחלה, והנה הבנים הסוררים מבקשים לזעזע את הקהילה. עסקני הקהילה הציעו לבנים לבוא ולדון בדין תורה כדי לדעת עם מי הצדק, אלא שהם סירבו בתוקף רב. במצחם הנחושה אמרו: מי אדון לנו ומי יאמר לנו מה נעשה.

באותם הימים הגיע הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א לנאראל, והוא סר לביקור בביתו של המרא דאתרא. בעת שנועדו הצדיקים יחד סיפר רב העיר למהר"י על הצרה שבאה עליהם מבניו של ראש הקהל, שברוע לבנם מבקשים להרוס את יסודות הקהילה. מהר"י שמע את דברי הרב, אולם לא השיב מאומה.

ביקורו של מהר"י בנאראל נמשך במשך ימים מספר, ובמהלכם קיבל הרה"ק מבעלזא את תושבי נאראל לעצה ולברכה. אל בית האכסניה של מהר"י נהרו רוב ככל תושבי העיר היהודיים, כשהם מגישים לפני הרבי 'קוויטל' עם שמות בני משפחותיהם, ומבקשים ממנו דבר ישועה ורחמים.

בדרך שובו של מהר"י מבית הרב לבית אכסנייתו פנה הרבי לנאמן ביתו והמשמש בקודש הרה"ח ר' פנחס זולקוב'ער ז"ל, ואמר לו: אכן לא נראה שבניו של ראש הקהל עצמו יבואו הנה כדי למסור 'קוויטלאך', עם זאת, מסתבר מאוד שדווקא נשותיהם יבואו לכאן וירצו להיכנס, כמו כן מסתבר שהם לא יבואו בנפרד אלא יבואו יחד. כיון שכך, מבקש אני ממך שתדאג לרמז לי בעומדם בחדר שאלו הם, כדי שאדע את אשר לפני.

כפי שניבא מהר"י כך היה. לאחר יום או יומיים הגיעו הנשים לאכסניית הרבי, והמשמש בקודש רמז לרבי שהנה הגיעו הנשים של בני ראש הקהל. הנשים ניגשו לשולחן הרבי, הניחו את פתקאותיהם, יחד עם הפדיון, על השולחן, והמתינו שהרבי יקרא ויברכם. אלא שלהפתעתם, תגובת הרבי הייתה שונה ממה שחשבו: הרבי דחף באחת את הפתקאות ואת כספי הפדיון והם התגלגלו אל הרצפה, ומשם אל מתחת למיטתו של הרבי.

על הפסוקים (בראשית מז כח - כט): **וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עָשָׂר שָׁנָה... וַיָּקָרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת**, פירש הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה בספרו 'תולדות יעקב יוסף' (אות ב): ובזה יובן 'ויחי יעקב', רצה לומר, **כשהוא עקב ענוה, אז הוא דבק בו יתברך, חי החיים**, שנאמר (ישעיה נז טו) 'אשכון את דכא' מה שאין כן כשהוא מתפאר בתואר 'ישראל', 'לי ראש', לי נראה להיות ראש, שאני תלמיד חכם מקובל, אז 'ויקברו ימי ישראל למוות'. כמו ששמעתי משל אחד, שביקש מלך אחד שיחיה לעולם, ונתן לו רפואה שיתרחק מהגאווה ויאחז במדת עקב ענוה ויחיה וק"ל.

וכעין זה חזר ופירש שם (אות ג): ובזה יובן **'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה'**, רצה לומר, **אצל 'חיים' נזכר תואר 'יעקב', שהוא הגורם חיים בעולם הזה שנקרא ארץ מצרים, שכל תענוגיו יש לו גבול ומצר, לכך מסתפק במועט, לפי שכל תענוגיו לעולם הבא שהוא בעקב, ובעולם הזה עושה עצמו עקב ושפל, וזהו הגורם חיים**, שמקבל מאהבה בין החסידים ובין הגבורות, ששם קדוש של חו"ג הוא עולה מספר י"ז כמנין טוב, וזהו 'אשריך בעולם הזה', שהכל טוב בעיניו, כמו נחום איש גם זו לטובה (תענית כא).

מה שאין כן כשהוא מרים ראש להתגדל, אז 'ויקברו ימי ישראל למוות', כי הגאווה גורם מיתה, כנזכר במשל מלך שביקש רפואה שיחיה לעולם, ונתן לו רפואה להתרחק מהגאווה וכו' יעו"ש וק"ל.

ומשל זה שמענו מרבו הקדוש רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א, כפי שהביא בספר 'צפנת פענח' (פרשת בשלח): שמעתי ממורי זלה"ה, מלך אחד בקש רפואה שיחיה לעולם, ונתנו לו רפואה להרחיק מגאווה כו', וכל מה שנהג ענוה ביותר נכנס בלבו גאווה יותר, שהוא מלך גדול וענו ביותר, עד שבא רבו אצלו ולמדו לנהוג מלכות מבחוץ ובקברו ישפיל דעתו, על ידי שהראה לו בית הכסא שהוא מן האדם כו', ודברי פי חכם חן.

ושוב הביאו (תולדות יעקב יוסף פרשת נשא) בשם ספר 'כפתור ופרח': וכן שמעתי משל, כמדומה שהוא בספר 'כפתור ופרח', למלך אחד שביקש רפואה שלא ימות, ונמצא רופא אחד שהבינו כי בהרחקו מן הגאווה שהיא סיבת המיתה, יוכל לחיות ולא ימות. וכן עשה המלך שסילק את עצמו מכל מיני גאווה ונכנס לגדר השפלות, ובכל מה שנכנס לגדר הענוה, הבין שהיא תכלית הגאווה. וכתב להחכם זה עד שבא והראה לו בית הכסא, לפי שכל מיני תענוגים כשעוברין בתוך האדם נעשה צוואה סורחת ואיך יתגאה וכו' יעו"ש.

שגם רבה של נאראל יצטרף יחד עימו בכרכרה הנוסעת לצעשינוב. במהלך הנסיעה סיפר הרה"ק מהר"י מבעלזא לרבה של נאראל את הסיפור הבא: מעשה באפיקורס שהיה מוצא את פרנסתו במכירת חמאה. רוכש היה חלב טרי, ולפי מתכונן עתיק שעבר במשפחתו היה מכין את החמאה המשובחת שביקוש רב היה לה.

למרבה הפלא היה אפיקורס זה מוכר חמאה בכמות גדולה בהרבה ממה שהיה בתוך חבית החמאה. אם החבית הכילה כמאה ליטרים של חמאה, היה האפיקורס מוכר כמאה וחמישים ליטרים, ואף יותר. אותו אפיקורס לא האמין שהברכה באה מהשמים, ובחוצפתו טען תמיד כי כוחו ועוצם ידי עשו לו את החיל הזה.

ביום מהימים, ביקש האפיקורס להוכיח כי אין כל נס ופלא במכירת החמאה, והחליט לנהל חשבון מסודר על החמאה אותה הוא מוכר. החבית כאמור הכילה מאה ליטרים, והוא רשם בפנקסו במדויק כל כמות שאותה מכר. כשהחבית התרוקנה, בדק האפיקורס בפנקסו ולתדהמתו המרובה התברר לו שהוא מכר מהחבית הרבה יותר ממה שהחבית הכילה.

באין ברירה אחרת, אפילו מלאך רע בעל כרחו יענה אמן והאפיקורס נאלץ להודות שהקב"ה עושה עמו נס, אלא שמרוב כעסו על האמת האלוהית שנתגלתה לנגד עיניו קילל את עצמו ואמר: טוב היה למות מאשר לראות בהתרחשות של דבר כזה.

המשיך הרה"ק מהר"י ואמר: אכן אותו מוכר חמאה היה אפיקורס, אך בכל זאת היו לו נכדים ישרים והגונים שאף היו נוסעים לבעלזא להסתופף בצל אבי הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, ואבי היה מקרבם בימין צדקו.

לימים, סיפר רבה של נאראל, כי הרגיש כדיבוריו של הרה"ק מבעלזא ובכוונתו בסיפור זה להמתיק את עתידם של בני ראש הקהל, כי הגם שאביהם לא התנהג כראוי ומעשיו קלוקלים, עדיין יש תקווה ליוצאי חלציו שילכו בדרך התורה והחסידות. ואכן, המשיך רבה של נאראל, דבריו של הרבי הועילו, ורבים מנכדיו של ראש הקהל בנאראל הלכו בדרך ישרה, עד כדי כך שהיו מיוצאי חלציו שכינה פאר כרבים יושבי על מדין בערי גליציה.

באותה שבת פרשת ויחי, בה שהה הרה"ק מבעלזא בצעשינוב, כובד אחד מבניו של ראש הקהל בעליה לתורה, והרה"ק **מבעלזא הפסיק את הקריאה בפסוק** (בראשית נ ו): **'עֲלֵה וְקַבֵּר אֶת אָבִיךָ בְּאֶשֶׁר הִשְׁבִּיעִיךָ, וְהִרְמָזוּ הֵיכָל כָּל הַחַיִּים בְּבִרְיֹת הַשְּׁלֵמָה רְאוּיִים הֵם לְהִינָתן רַק לְאָדָם הַשּׁוֹמֵר עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַמִּצְוֹת, וְכִדְבָּרֵי לְרֵבָה שֶׁל נֹאֲרָאֵל עַל הַרְה"ק מִצְאֲנָז, שֶׁבִּדְיָן הוּא שִׁיחִיה בְּטוֹב וּבִנְעִימִים**.

עוד הנשים עומדות נבהלות, והרבי הרים את קולו והחל להשמיע דברים חריפים ביותר, כשהוא מזהיר על הסוף המר הצפוי לבעליהם, אם לא יחזרו בהם ממעשיהם הרעים. הגידו לבעליכם, אמר הרבי, שעתידיהם יהיה שחור משחור, הם עוד יתגלגלו על בטנם מרוב יסורים מרים, ואיש לא יוכל להושיעם.

למותר לציין שהנשים נבהלו מאוד מתגובת הרבי, הם החלו לבכות בקולי קולות, וברחו לביתם במהירות כדי להזהיר את בעליהם מהעתיד המר העתיד לבוא עליהם כנבואתו של הרבי. ההמשך היה די מתבקש: תוך זמן קצר הגיעו כל בניו של ראש הקהל אל בית האכסניה, וביקשו מהגבאים להכניסם אל הקודש פנימה. הם הסבירו לגבאים כי ברצונם לשנות את מעשיהם, לסור מרע ולעשות טוב, ובקשתם מהגבאים שיאמרו לרבי שהם מתחרטים על שעשו ומקבלים על עצמם מכאן ולהבא לעשות מעשיהם אך ורק על פי דין תורה.

הגבאים נכנסו אל הרה"ק מבעלזא וסיפרו לו על 'האורחים' הממתינים בחוץ ומודיעים כי יש ברצונם לחזור למוטב. הרבי הסכים להכניסם, ואכן לאחר שנכנסו ואמרו כי מתחרטים על מעשיהם ומעתה ישפרו את כל התנהגותם, שמח הרבי מאוד, הורה להרים את הפתקאות והפדיונות שהיו מתחת למיטה, ואף ביקש מהגבאים להכניס 'לעקח און ברונפנען' (-עוגה ויין שרף). שלח הרבי להזמין את רב העיר, ולאחר שבא, שתו כולם 'לחיים'.

כטוב לב הרה"ק מבעלזא, נפנה אל בני ראש הקהל ושאלם: האם אביכם, דער אלטער רשע' (-הרשע הזקן) עדיין חי? הנהנו הבנים בראשם ואמרו כי אמנם אביהם הזקין, אולם הוא בריא וחזק. נפנה הרה"ק מבעלזא ואמר לרבה של נאראל: **הראיתם דבר משונה שכזה? הנה איש צדיק וקדוש כמו הרה"ק רבי חיים מצאנז שוכב על מיטת חוליו וסובל יסורים קשים, ואילו יהודי כמוהו מאריך ימים וחי בטוב ובנעימים? וכי זו תורה וזו שכרה?**

עם סיום הזמן שתכנן הרה"ק מהר"י מבעלזא לשהות בנאראל, היה בדעתו לנסוע לעיר הסמוכה, צעשינוב, ולשובות שם את השבת הסמוכה, שבת פרשת ויחי. בניו של ראש הקהל שזה עתה חזרו בתשובה, היו מהנכנסים ויוצאים בביתו של הרבי, ומשמעו כי בדעת הרבי להיות בשבת בצעשינוב, ביקשו את רשות הרבי לנסוע אף הם לצעשינוב, כדי להסתופף בצילא דמהימנותא.

כשהרבי הסכים לבקשתם, נענה אחד האחים ואמר: ברשותי כרכרה מפוארת ולכבודה של תורה וחסידות אבקש להסיע את הרבי מנאראל אל צעשינוב. גם לבקשה זו נאות הרבי, וביקש

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבינוציר שליט"א

מילה תא חז-תא

חזתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מעשה אבות סימן לבנים גם באהבת השם יתברך

וכך הוא גם הנמשל ליהודי בעולם הזה, הנאלץ לוותר על מנעמי העולם הזה למען עסק התורה והמצוות, ואם עוזבי התורה לועגים לו שהוא נאלץ לחיות כעני ואביון כל ימי חייו בעולם, אבל העוסק בתורה מרגיש בעצמו כאותו סוחר עשיר המוותר על הנוחות שבדרך ובלבד שיזכה לעשרות הגדולה בבואו לביתו וכל סחורתו בידו. וזהו הרמז בפסוק 'וירא מנוחה כי טוב וגו' ויט שכמו לסבול, בראות הצדיק כמה טובה מנוחת היגע בתורה לעולם הבא, הרי הוא מקבל על עצמו לסבול בעולם הזה כדי לזכות למנוחה ועונג לעולם הבא.

וזה דבר המשה 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' כי המקבל עליו עול תורה יודע כי עיקר תשלום שכרו הוא בעולם הבא, ולכן אינו חש להעלות על ליבו מיעוט נכסיו בידוע 'ויט שכמו לסבול' עול תורה מול כל המלעגים עליו כי מפסיד מה מכך שאינו משקיע יותר בצבירת הון.

ואת הנאת כל מנעמיה, ובכל זאת 'ויט שכמו לסבול' עול תורה ולוותר על כל מיני הנאות ארציות, 'ויהי למס עובד' לדברי תורה, אשריו ואשרי חלקו בזה ובבא.

הסבל בעולם הזה הוא זמני וחולף

רבינו החפץ חיים ע"ה ביאר את ברכת יששכר בדרך משל, לעשיר סוחר גדול שבהיותו ביריד השקיע את מרבית הונו ברכישת סחורה מרובה, והרבה להוציא כספו על סחורה משובחת שתימכר בדמים מרובים, ומתוך כך כמעט ולא נשאר בידו כדי הוצאות הדרך, ונאלץ לשוב לביתו כאחד העניים המכתתים רגליהם בדרכים ונוזקים לחסדי הבריות, והיו הכל מרחמים עליו בראותם אותו נוהג כעני ואביון, אבל הסוחר העשיר לא שם לבו לדברי הבריות, כי היה שש ומשמח בידועו שתיכף ומיד ישוב לביתו ויעשה הון רב, אשר למענו ראוי להצטער בדרך עד שובו העירה.

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד (מט, טו).

עסק התורה דורש מהאדם את כל חושיו וכוחותיו, ועיקר הניסיון הוא למי שמכיר בתענוגי העולם הזה ומניח כל חפציו לעסוק בתורה, כי מי שאינו מבין מעיני העולם הזה ולא ראה תענוגותיו אין בו כל כך חידוש שעוסק בתורה, מה שאין כן מי שמכיר ויודע בהנאות הגוף הגשמי, ובכל זאת הוא כובש יצרו ותאוותו וחי צער כדי להתמסר ללימוד התורה וידיעתה, בודאי גדול חלקו והוא משובח ביותר. ובוזה פירש **בכתב סופר** את ברכתו של יששכר (בראשית מט טו) 'וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול', ופירש רש"י 'ויט שכמו לסבול עול תורה', וצריך להבין, וכי משום שראה את טוב הארץ ומנעמיה לפיכך הטה שכמו לסבול עול תורה, אלא זו היתה מעלתו של שטט יששכר שראה והכיר את מנוחת הארץ הגשמית

מילתא דפליאה

ויכוח בין כנסת ישראל לה' - מה קודם קמח או תורה

ברוך הוא יתן לנו בהקפה טובות גשמיות, ליתן לנו בבטחון שנעסוק אחר כך בתורתו, כי זולת זה אי אפשר לעסוק בתורה.

ראיה מיעקב שהקדים ברכתו לזבולון ולאפרים

ראיה לדבר אומר העטרת ישועה ע"ה, מיעקב אבינו ע"ה שהקדים בברכתו את זבולון שהיה עשיר ועוסק במסחר ליששכר יושב אהלים, כמו שכתוב (בראשית מט יז) 'זבולון לחוף ימים ישכון' ואחר כך (פסוק יד) 'יששכר חמור גרם'. וגם משה רבינו ע"ה בירך את זבולון קודם, כמו שכתוב (דברים לג יח) 'שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך', הרי אשר מקודם צריך האדם להיות לו שפע רב וכל טוב ואחר כך יוכל לישב באהלה של תורה. עוד רואים זאת בברכתו של יעקב ע"ה למנשה ואפרים ששיכל את ידיו וביקר את אפרים בימינו, הגם אשר מנשה היה הבכור, כי אפרים רומז על הפרנסה כמו שכתוב (בראשית מא נב) 'כי הפרני אלקים בארץ עניי' והוציא אותו מעוני ורעבון לעשירות רב, ומנשה רומז לסוד התורה כי 'מנשה' אותיות 'משנה', תורה שבעל פה.

ברוך הוא תחילה את הקמח, איזו בעיה תהיה אז, שחלילה לא נעסוק בתורה, מה בכך, אם לא יעסקו בתורה ונמצא כי אינם נאמנים אזי יקח הקדוש ברוך הוא את הקמח. אך אם יהיה כך, יינטל הבחירה מבני אדם, כי כולם יראו בחוש כי אשר לא יעסוק בתורה ניטלת ממנו הפרנסה ובודאי לא יפסיק אחד מלימוד התורה ונמצאת הבחירה בטלה. לפיכך תחילה מנסה הקדוש ברוך הוא את האדם אם יעסוק בתורה ומאמין לבורא העולם שיתן לו כל מחסורו, ושוב יתקיים בו 'כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר'.

בעקבתא דמשיחא יש לה' יתברך להשפיע לנו פרנסה ועשירות כדי שנוכל לעסוק בתורה

אך כאן מגיע **האמרי נועם** ומחלק בין הדורות, כי עתה בעקבתא דמשיחא אשר ישראל הם נתונים תחת פגעי הזמנים, וקשה כח הסבל מרוב הצרות, ואין בנו כח לעסוק בעבודתו ותורתו, זולת אם יהיה לנו מקודם כל טוב בגשמיות, לא תחסר כל בה. על כן באמת מהראוי שהקדוש

זבולון לחוף ימים ישכון וגו' יששכר חמור גרם

(מט, יד-יז). דרוש דרש הגה"ק **רבי משה אלשיך ע"ה** (תהלים פרק ד ועוד), כי יש בביכול ויכוח כנסת ישראל עם רבנו של עולם, בני ישראל אומרים 'אם אין קמח אין תורה', קודם תנה לנו עושר וממון ואחר כך נעסוק בתורה, מדוע מנסה הקדוש ברוך הוא אותנו תחילה בניסיון העוני לראות שעוסקים אנו בתורה גם מתוך עניות, תחילה ינסנו בניסיון העושר ויראה כי עוסקים אנו בתורה יומם ולילה לא ישבותו. אומר להם הקדוש ברוך הוא, לא יבצר לומר כי לי יש להאמין יותר מאנשי חלד הנתונים תחת שליטת הזמן, ללא ספק נאמן אני ממך, ואם כן למה תרצה שאקדים לך ממון ואאמין אותך שתעסוק בתורה, הפוך בה ועסוק בתורה מתוך דוחק, והאמין בי שאתן לך ממון מפירות התורה. ואם מה שאמרת 'אם אין קמח אין תורה' אני מהפכו ואומר 'אם אין תורה אין קמח'. עד כאן תורף דברי האלשיך הקדוש.

אם ילקח העושר למי שאינו מקיים את התורה תהבטל הבחירה בעולם ויש להבין, מדוע לא יתכן שיתן לנו הקדוש

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כח התורה והתפילה כשהם יחד

תורה ותפילה]. ועל כך איתא (תנא דבי אליהו רבא א) 'דרך ארץ קדמה לתורה', והכוונה לתפילה כדבעי שהיא הקודמת ועמדת לו לאדם שיוכל לבוא לידי תורה ולהתגברות היצר כדכתבנו. והוא אמרם ז"ל (להלן פ"ג מ"ט) 'רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת', שיראת שמים הבאה לו לאדם מכח תפילתו היא העומדת להשגת החכמה ולקיומה באדם.

תורה עם דרך ארץ - התגברות על היצר כאשר התורה והתפילה כאחד

על פי הרמז 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה' הנזכר, ביאר הרה"ק האמרי יוסף מספינקא ע"ה (הקפות הקפה ד דרוש ג) מאמר משנתנו 'פה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון', שכאשר האדם מתייגע בתורה עם דרך ארץ שבגימטריא תפילה, יגיעת שניהם משכחת עוון, שבשניהם כאחד ניצול מלכוד לידי חטא. תפילה, כמו שראינו בדברי הבינה לעתים שהיא מצילה מן החטא. וכן תורה מצילה מן החטא כמו שאמרו בגמרא (קידושין ל) אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקין בתורה אין אתם נמסרין בידו. וכששניהם כאחד יחד, דהיינו שמקדים לעסוק בתורה קודם התפילה, התפילה משתבחת יותר ומקובלת ביותר, כן גם בתפילה נותן עיניו למעלה ומבין שהעיקר בחייו היא התורה הקדושה וההתנהגות כדברי התורה, הרי זה מקשר התפילה והתורה יחד, וכל אחד נותן לשני שיתעצם כוחו, ובכך כח הצלתם מן החטא כפול ומכופל. ונראה שזהו גם פירוש דברי הגמרא (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', ניצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, וכיצד ירגיז את יצרו - באמצעות התפילה הנמשלת לחרב וקשת כנגד יצרו הרע. ואם לאו, יעסוק בתורה - ישתמש בכח התורה העומדת כנגד היצר. שהתורה והתפילה הם הדרך הבטוחה להתגבר על יצרו ולזכות לחיי העולם הבא.

שיסתכל על שפלות עצמו ועל רוממות ה' יתברך, שהם העומדים כנגד היצר היורד ומתעה ועולה ומשטין, שכשיראה שפלות עצמו יכנע לבבו ולא יבוא לידי חטא, ויזכה לנצח על ידי כך את היצר העולה למעלה ולהכריעו לכף זכות. ממילא יובנו שני השמות שנקראת התפילה, שהרי חרב וקשת אין פעולתם שוה, 'חרב' הוא לבא להילחם פנים אל פנים, ו'קשת' הוא לעומד רחוק. כן הדבר ממש בתפילה, שתי פעולות יש בה כנגד האויב המשטין, 'חרב' כנגד שעומד להסיתנו בקירוב מקום, ו'קשת' כנגד קטרוגו למעלה. שכח התפילה עומד כנגד פיתוייו בעולם הזה ובעולם הבא. בכך מובן שלפיכך הקדים יעקב אבינו ע"ה 'חרב' ל'קשת'. אף שבאופן הרגיל תחילת המלחמה מרחוק בקשת לרכך את התנגדות האויב ורק לאחר מכן כשמתקרבים ומגיעים פנים אל פנים נלחמים בחרב. כי בכך רצה להבינו שאין הכוונה למלחמה גשמית כפשוטה, לכך הקדים חרב לקשת, שכן היא דרכה של המלחמה הגדולה כנגד יצר הרע, ראשית המלחמה היא בחרב הרומזת על פיתוי והסתתו בעולם הזה בקירוב מקום, ורק לאחר מכן עולה ומשטין וכנגד זה אנו נלחמים בו בקשת.

יש להקדים תפילה לדברי תורה

עוד אמרו 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה' [כן איתא בספר דברים נחמדים (אבות אות ל"ד) לבעל בני יששכר בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ע"ה: 'אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה' (להלן פ"ג מ"ז). שמעתי מכבוד מחותני הקדוש מורנו הרב ר' צבי הירש זצוק"ל, 'דרך ארץ' בגימטריא 'תפלה'. והוסיף שם: נראה לי דגם בזולת הגימטריא יש לכנות התפלה בשם 'דרך ארץ', כמו שאמרו בגמרא (שבת י.) 'מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה' היינו התפילה שמתפללין מה שצריכין בעולם הזה רפואה ומזון וחיים וכיוצא, אם כן התפילה לפי זה 'דרך ארץ' הדרך שצריכין בארציות עולם הזה. הנה לפי זה בכאן מאמר התנא ברמז 'אם אין דרך ארץ - תפילה, אין תורה, ואם אין וכו', דשניהם כאחד דווקא טובים,

ואני נתתי לה שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (מח, כב). בדברי יעקב אבינו ע"ה נאמר (בראשית מח כב) שאמר ליוסף הצדיק ע"ה 'ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי'. ובתרגום אונקלוס תרגם 'ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחך דנסיבית מידא דאמוראה בצלותי ובבעותי'. וכן אמרו בגמרא (ב"ב קכג) וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים מד ז) 'כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני', אלא 'חרב' זו תפלה, 'קשת' זו בקשה. הקשה הרב בינה לעתים ע"ה (דרוש סב) מדוע נמשלה התפילה דוקא לחרב וקשת, הן אמת שזמן התפילה נקרא בזוהר 'זמן מלחמה' [כמו שאמרו בזוהר (רעיא מהימנא פר' פינחס רמג): 'שמעו הרים את ריב ה' (מ"ה ו ב), ריב דצלותא, ריב דאורייתא, והאי קרבא דצלותא דערבית עד עלות השחר], אך מה יש בכלי זין אלו שאליהם דימו את התורה והתפילה, הרי לא לחינם נמשלו זה בזה אם לא כדי ללמדנו [בשם החוזה מלובלין ע"ה אמרו שכמו הקשת עד כמה שמותחה ומקרב אותה אליו כן תפעול פעולתה למרחוק יותר. כן התפילה עד כמה שקרובה יותר לליבו, כך משפיעה ומרחיקה לכת, ובכוחה לבקוע שערי שמים].

וכן פירש דברים נכוחים וערבים, האויב הנלחם עמנו ניגש למלחמה בשני פנים, כדאיתא בגמרא (ב"ב טז.) 'יורד ומתעה ועולה ומרגיז'. ובלשונו: והנה, יש לנו אויב פנימי עצום ורב - יצרנו הרע. הוא נלחם בנו בשני פנים, אם בהיותו קרוב לנו, ואם בהתרחקו ממנו מאוד. כי כאן בא אצלנו, ופנים בפנים מתעצם עלינו להפילנו במכמורות העוונות בתוקף הסתתו. ועוד מעט הולך בדרך למרחוק, למעלה למעלה, עד מקום כסא כבודו יתברך, לפני בית דינו הצדק, ומשם עורך מלחמה נגדנו, מקטרג ומלמד עלינו חובה, ומעורר הדין להענישנו חלילה. וכנגדו עומד כח התפילה, שכאשר האדם מתפלל כראוי וכנכון זוכה להינצל משתי מלחמות אלו כאחת, ועל כך אמרו בתפילה (יבמות קה.) 'המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה', דהיינו

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

יעקב אבינו ע"ה בירך את כל הדורות שתהיה בהם בחינת ההוספה בעבודת ה'

שכלו הזך ממדרגה למדרגה וזהו 'ויקרא לבנו', פירוש מי הוא בנו 'ליוסף' שמוסיף תמיד.

הענין הוא, שכל שמתקרב לגבי מלכא מבין עד כמה רחוק הוא ומתמלא תשוקה להתקרב לאור פני מלך חיים, ואז זוכה לעלות במדרגות העבודה, אך אז יודע שוב כי עדיין לא הגיע למשהו אל מול גודל גאון תפארתו יתברך, ובכיסופיו עולה ועולה על זה הדרך, עד שכל ימיו מלאים תשוקה נפלאה ועצומה לבורא עולם יתברך שמו, כהמעשה הידוע אשר פעם התארח רבינו **סעדיה גאון ע"ה** אצל אדם מכנים אורחים, ואף שלא הכיר המארח את אורחו הנכבד בכל זאת היה נוהג בו כבוד ויקר, וכאשר נודע לבסוף למארח מי הוא אורחו הגדול גאון ישראל וראש לחכמי הדור, נפל לפני רבינו סעדיה גאון בבכי ותחנונים שישלח על שלא כבדו ביתר עוז ותעצומות לפי כבודו הראוי לו, ואף שנהג בו כבוד ויקר כשאר אורחיו, הרי אילו היה יודע במי המדובר הרי היה מוסיף לכבדו לאין ערוך. ומאותה שעה היה רבינו סעדיה גאון מרבה לצער עצמו בכל מיני סיגופים, באומרו שבכל עת שהוא מוסיף להתעלות ממדרגה למדרגה, הרי הוא מבין עד כמה היתה פחותה עבודתו עד עתה, והרי אילו היה משיג מתחילה בגדלות הבורא כפי שהוא משיג עכשיו, הרי היה מתאמץ עוד יותר בעבודת ה'.

מוסיף והולך בקדושה על ידי 'קדש עצמך במותר לך'

וכך מבואר בכל ספרי החסידות, שעל האדם החפץ לעבוד את בוראו עבודה תמה להיות תמיד בבחינת 'מוסיף והולך', ולא רק בקיום המצוות והידורם אלא מוסיף מחול על הקודש, שכן מעלין בקודש ולא מורידין, והכונה לעלות את עניני החול והגשמיות לעשותם קודש, וכשמתעלה והולך מתקיים בו כל המוסיף מוסיפין לו, ורמז יש בדבר 'יוסף ה' עליכם וגו' ברוכים אתם לה', אימתי 'ברוכים אתם', כאשר 'יוסף ה' עליכם' שאתם מוסיפים מחול על הקודש, קדש עצמך במותר לך, ואז קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא, שכאשר 'קידשה לשעתה' שמקדש עצמו במותר, 'קידשה לעתיד לבוא' שזוכה לקדושה בכל ימי חייו.

המלאך הגואל וגו' יברך את הנערים וגו', והקשו המפרשים, במה בירכו, הרי בפסוק לאחר מכן כתוב שבירך את בניו ולא אותם, וביארו שהכונה 'את יוסף' כמו 'עם יוסף', שיעקב אבינו ע"ה בירך את מנשה ואפרים עם בחינת 'יוסף' דהיינו בחינת ההוספה בעבודת ה', וכדברי החוזה מלובלין ע"ה: 'יוסף' נקרא מי שחפץ תמיד יותר לעשות נחת רוח לו יתברך והולך מחיל מחיל אל חיל, ובכל עת חפץ יותר לעשות נחת רוח לפניו יתברך, כי כל מה שמשלים רצונו מוסיף לו אהבה וחפץ יותר להשלים רצונו ומוסיף לו אהבה וזה נקרא יוסף (זכרון זאת פר' וישב). וברכה זו היא על כל הדורות כאומרו (בראשית מח כ) 'בך יבורך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה'. וכן אמר הכתוב לדורות עולם (תהלים קטו יד) 'יוסף ה' עליכם וגו' ברוכים אתם לה', כשאתם נוהגים בבחינת 'יוסף' ומוסיפים בעבודת ה' אזי חלה בכם הברכה.

ובכלל הברכה לדורות כי המוסיף בעבודתו ומהלך דרגה אחר דרגה מביא את הברכה וממתיק את הדינים, כמו שכתב **במראה יחזקאל** (פר' מקץ ד"ה אתה) על הכתוב (תהלים קד לג) 'אזמרה לאלהי בעודי' שעל ידי 'בעודי' שמוסיף בעבודת ה' בזה 'אזמרה לאלהי' שממתיק הדינים, ועל דרך האמור (שם סח לה) 'תנו עוז לאלהים' שעל ידי העוז וההתחזקות להוסיף בעבודתו יתברך, ממתיק השם 'אלהים'.

הקרוב לה' כבן משתוקק מעצמו להוסיף עוד בעבודתו

וזו היא דרגה הנדרשת מכל אשר בשם 'בן' יכונה, שכן ידוע שיש בישראל בחינת 'בנים' ויש בחינת 'עבדים', ודרך זו שיהיו מוסיפים ומתקדמים בעבודת ה' היא בדרגת 'בן', כדכתב **בנועם אלימלך** (פר' ויחיד"ה) או יאמר ויקרבו: 'ויקרא לבנו ליוסף', לכאורה היה לו לומר 'לבנו יוסף'. אך הענין הוא מה שהאדם מקיים התורה שאינו עובר על מצוותיו אינו אלא במדרגת עבד שאינו עובר על מצותיו אינו אלא במדרגת עבד שאינו עובר על מצות אדוניו, אבל להיות נקרא 'בן' למקום צריך לעשות לעצמו דברים וסייגים ולהוסיף בעבודה לפי

ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הזה המלאך הגאֵל וגו' יברך את הנערים (מח, טו-טז).

הנה כי כן מעיקרי קיום המצוות הוא שתמיד יהיה האדם בבחינת 'מהלך', וזו עבודת האדם בעולם הזה להיות תמיד הולך וגדל ממדרגה למדרגה יותר גבוהה ולא יעמוד במקום אחד, וכך מובא לאלפים בספרים הקדושים מהבעל שם טוב ותלמידיו ע"ה. ועל שם זה נקרא הצדיק 'מהלך', כמו שכתב **בקדושת לוי** (פר' בחקותי ד"ה אם בחקותי): נקרא הצדיק בבחינת 'מהלך' לפי שהולך ממדרגה למדרגה וכו', 'כל השונה הלכות' דהיינו שישנה 'בכל יום' הליכותו, שהולך בכל יום ויום למדרגה יותר גדולה, אז 'מובטח לו שהוא בן עולם הבא'. וזהו 'אם בחוקותי תלכו' דהיינו אם תדבקו בחוקותי אזי תהיו בבחינת מהלך, עד כאן לשונו.

ועל כן מצינו כתובים רבים המדברים כולם בלשון הליכה, 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קיט א), 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו' (שם קכח א), וכן נאמר (משלי כ ז) 'מתהלך בתומו צדיק', שכדי להגיע לתכלית שהיא קיום רצונו יתברך יש להיות הולך, ורק המלאכים נקראים 'עומדים' כיון שאינם יכולים לעלות ממדרגה למדרגה, אך עובדי ה' הם הנקראים הולכים, וכבר בישר הכתוב ליהושע הכהן הגדול 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג ז), כי האדם ההולך מדרגה לדרגה גדול מן המלאכים שעומדים על מקומם.

בפרט הדברים אמורים בארץ ישראל שם המקום מסוגל להכיר את מי שאמר והיה העולם, ועל כן יש לו לכל אדם להתהלך מדרגה לדרגה ולהוסיף יום יום בעבודתו של מקום, רמז על כך בכתוב (משלי כו ה) 'במקום גדולים אל תעמוד', 'במקום גדולים' הכונה לארץ ישראל שהיא מקום הגדולים הלא הם אבותינו הקדושים ע"ה, 'אל תעמוד' על מקום אחד בעבודת ה' אלא היה בבחינת 'מהלך', מוסיף והולך.

ובזה בירך יעקב את יוסף כנאמר (בראשית מח טו-טז) 'ויברך את יוסף, ויאמר, האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק, האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה,

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

איצר פניי החסידות

מילתא חדתא

ספרי ויהלום

ספרי חסידות
מעקד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

ל להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com